

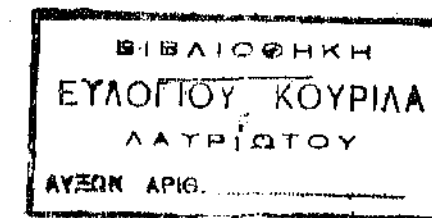
ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Οδός Σταδίου, 6.

1879

κορίνου, εντός των βράχων τής Μάνης, τής Υδρας και των Σπετσών.

Αλλ' εν τῷ μέσῳ των συμφορῶν τούτων και των δοκιμασιῶν αἰτινες ἐπέσκηψαν κατά τὰ τρία ἐκεῖνα ἀπαισία ἐτη, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνεδείχθη τῇ ἀληθείᾳ ἀξιάγαστον. Δὲν ἀγαπῶ τὰς υπερβολὰς αἰτινες εἶναι τὸ ψιμυθιον τῆς ιστορίας· ἐπὶ τοσοῦτον ὅμως χρόνον συζήσας διανοίε τε και καρδία μετὰ τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μέσου και τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, εἰμπορῶ, νομίζω, νὰ εἴπω ὅτι, λόγω καρτερίας και ἀφοσιώσεως, οὐδέποτε ὑπῆρξε λαμπρότερος ἢ κατά τὴν ἀποφράδα ταύτην ἐποχὴν. Ὅχι, οὐδέποτε, οὐδ' ἐπὶ των πολυμνήτων ἐκείνων χρόνων, καθ' οὓς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ ἡ δυσκαρλίμητος τοῦ ξέρξου στρατιά. Ὁ θάνατος τοῦ Λεωνίδου, ἡ ἐξελουσία των Ἀθηναίων, ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ὑπῆρξαν βεβαίως ἔργα μεγάλα· ἀλλὰ ἡ κρίσις ἐκείνη δὲν διήρκεσεν εἰμὴ μῆνας τρεῖς, ἐνθὸς κατά τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν ἡ κρίσις, ἡ ὀλεθρία κρίσις, παρετάθη ἐπὶ τρία ἔλα ἐτη. Τρία φρούρια παρεδόθησαν τὸ Παλαιόκαστρον (τὸ παλαιὸν Ναυαρίνον), τὸ Νεόκαστρον, ἡ Ἀκρόπολις των Ἀθηναίων. Ἀπὸ των μέσων τῆς μακρῆς ταύτης ἀγωνίας, τινες ὑπέκυψαν· ἀλλὰ πάντες μὲν ἐπὶ ἡμιόλιον ἔτος, οἱ δὲ πλείονες, οἱ ἀσυγκρίτω πλείονες, μέχρι τέλους ἐνεκατέτησαν. Γυναῖκες, παῖδες και πρεσβύται κατέφευγον εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ σπήλαια, εἰς τὰ τενάγη, ἐπειῶν, ἐδίψων, ἐρίγγουν, ἔθνησκον, ἐξηνδραποδίζοντο, ὑφίσταντο τὰς ὀδυνηροτέρας των δοκιμασιῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπετάσσοντο, δὲν παρεδίδοντο· και διήγαγον τὸν βίον τούτον ἐπὶ τρία ἐλόκληρα ἐτη. Οἱ μαχηταὶ ἀπῆρχοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀπέλιπδες· ἀπέθνησκον, ἤχημαλωτεύοντο, ἐσώζοντο ὅπως ἠδύναντο, ἀλλὰ δὲν παρέδιδον τὰ ὄπλα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ἐγδοθήκοντα.

[Μοιρορία Ἰουλιου·Βέρν.—Μετὰφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].
Ἐν ἡμέραις 181 σελ 270.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Ἀποψὲς τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐν ἡμέρᾳ πολιτικῆς ἡμεγήτρεως.

Ἦτο ἐβδόμη ἡμέρα τῆς πρωίας, ὅτε ὁ Φιλίας Φόγ, ἡ κ. Λουδᾶ και ὁ Πονηρίδης ἐπάτησαν τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος, — ἀν δύναιται τις νὰ ὀνομάσῃ αὐτῶ τὴν πλευστὴν προκυμαίαν ἐφ' ἧς ἀπέβησαν. Αἱ προκυμαῖαι αὐταὶ, ἀναβαίνουσαι και καθάβαινουσαι μετὰ τῆς πλημμύρας, εὐκολύνουσι τὴν φόρτωσιν και τὴν ἐκφόρτωσιν των πλοίων. Εἰς αὐτὰς πλαγοδετοῦνται παντός μεγέθους σκάφη, ἀτμοκίνητα πάσης ἐθνικότητος, και αἱ πολυάριθμοι ἐκεῖναι πλωταὶ οἰκίαι, αἱ διαπλέουσαι τὸν Σικραμέντον και τὰ παραποτάμια του. Ἐπ' αὐτῶν δ' ἐπίσης στοιβάζονται τῶν προϊόντων εἰμπορίου ἐκτεινομένου μέχρι Μεξ-

κού, Περουβίας, Χιλῆς, Βρασιλίας, Κούβης, Ἀσίας και πασῶν των νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ὁ Πονηρίδης, χαίρων μεγάλως, ὅτι ἐφθανε τέλος εἰς τὴν ἀμερικανικὴν γῆν, ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόβασιν του διὰ κινδυνώδους ἄλματος ἐκ των μᾶλλον διακεκριμένων. Πασῶν ὅμως ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἧς τὸ ξύλινον ἔδαφος ἦτο σσηπός, ὀλίγου δεῖν τὸ διεπέρα. Καταθρουθῆναι ἐκ τοῦ παραδόξου ἐκείνου τρόπου, καθ' ὃν ἐπάτει τὸν νέον κόσημον, ὁ χρηστός νέος ἔβαλε κραυγὴν, ἧτις ἔτρεψεν εἰς αἰφνίδιον πτήσιν πλῆθος φαλακροκόρακων και πελεκάνων, συνήθων κατοίκων των κινήτων ἐκείνων προκυμαίων.

Ὁ κ. Φόγ, ἄμ' ἀποβᾶς, ἤρώτησε τὴν ὄραν καθ' ἣν ἀνεχώρει ἡ πρώτη διὰ Νέαν Ἰόρκην ἀμαξοστοιχία. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἀνεχώρει τὴν ἔκτην ὄραν τῆς ἐσπέρας, εἶχεν ὀλοκλήρον ἡμέραν νὰ ἐξοδεύσῃ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Καλιφορνίας. Ἐμίσθωσε λοιπὸν ἀμαξάν, πρὸς τρία δολλάρια τὸν δρόμον, και καθίσαντος τοῦ Πονηρίδου παρὰ τὸν ἀμαξήλατον, κατηνύθη μετὰ τῆς κ. Λουδᾶ εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον.

Ἐκ τῆς περιωπῆς αὐτοῦ ἐπεσκόπει ὁ Πονηρίδης τὴν μεγάλην ἀμερικανικὴν πόλιν: εὐρείας ὁδοῦς, οἰκίας χαμηλάς και εὐθυγράμμους, ἐκκλησίας και τεμένη βυθμοῦ γοθικοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ, νεύρια ἀπέραντα, ἀποθήκας ὀμοίαις πρὸς ἀνάκτορα, τὰς μὲν ξυλλίνας τὰς δὲ κεραμοκτίστους, και διὰ των ὁδῶν κινουμένας ἀμάξας πολυαριθμούς, λεωφορεῖα, ἀμάξια ἰπποσιδηροδρομικά, και ἐπὶ των πεζοδρομίων οὐ μόνον Ἀμερικανούς και Εὐρωπαϊούς, ἀλλὰ και Σίνας και Ἰνδοῦς, και πάντα τέλος τὰ στοιχεῖα πληθυσμοῦ διακοσίων χιλιάδων.

Τὸ θέαμα ἐξέπληξε μεγάλως τὸν Πονηρίδην. Ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος ἦτο ἐτι δι' αὐτὸν ἡ πόλις τοῦ 1849, ἡ πόλις των ληστῶν, των ἐμπρηστών και των δολοφόνων, των συβρεσάντων πανταχόθεν εἰς κατάντησιν τῆς χρυσούχου ἀμμου· ἀπειρον πανδαμῶνιον, περιλαμβάνον πάντα ἐξώλη και προώλη, ὅπου οἱ χαρτοπαῖκται διεκύβευον τὴν χρυσὴν των κόνιν κρατοῦντες πολύκροτον διὰ τῆς μιᾶς και ἐγγχειρίδιον διὰ τῆς ἄλλης. Ἀλλ' ὁ «καλὸς καιρός» ἐκεῖνος εἶχε παρελθῆναι, και ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος παρεῖχε νῦν τὸ θέαμα μεγάλως ἐμπορικῆς πόλεως. Ὁ ὕψηλός του δημαρχεῖον πύργος, ἐν τῷ ἀγρυπνεῦσιν οἱ νυκτοφύλακες, ἐδέσποζε μεγάλου δικτύου ὁδῶν και παρόδων, διατεμνομένων κατ' ὀρθὰς γωνίας, και ἀποτελουσῶν πολλὰ χροῦ θαλεράς πλατείας, ὑπερεῖχε δὲ περαιτέρω πόλεως σινικῆς, ἧτις ἐφαίνετο μετενεγμένη ἐκ τοῦ οὐρανόθεν κράτους ἐν τῶς κυτίδος παιγνίων. Οὕτε πλατύγυροί πῆλοι πλέον, οὔτε χιτῶνες ἐρυθροί, ὅποιοις ἔφερον οἱ χρυσοθήρη, οὔτε Ἰνδοὶ πτιλοφόροι· ἀλλ' ὕψηλοι μεταξώτοι πῆλοι πανταχοῦ και ἐπενδύται μὲ-

λανες, φερόμενοι ὑπὸ πολυαριθμῶν κυρίων, οὓς ἐκίνει φρενιτικὴ δραστηριότης. Ὅδοί τινες, και μεταξὺ αὐτῶν ἡ Μογγόμερου-Στρήτ—ἀνάλογος τῆς Ῥάτζεν-Στρήτ τοῦ Λονδίνου, τῆς Ἰταλικῆς Λεωφόρου των Παρισίων και τῆς Βρότθεῦ τῆς Νέας Ἰόρκης—ἐφράσσοντο ἐκατέρωθεν ὑπὸ καταστημάτων μεγαλοπρεπῶν, εἰς ὧν τὰ παράθυρα ὑπῆρχον ἐκτεθειμένα τὰ προϊόντα τῆς γῆς ὀλοκλήρου.

Ὅτε ὁ Πονηρίδης ἐφθασεν εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον, ἐνόμισεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Ἀγγλίαν. Τὸ ἰσόγειον αὐτοῦ πάτωμα κατέχεν εὐρύτατον κυλικεῖον ἀνοικτὸν ὄρασαν εἰς πάντα διαβάτην. Κρέας ζῆρῆν, βόφημα ὀστρειδίων, διπυρίτης και τυρός παρείχοντο ἐν αὐτῷ ἀδαπάνως εἰς τοὺς προσερχομένους, αἰτινες ἐπλήθωνον μόνον τὸν ὄλιον ἢ τὸν ζῦθόν των, ἀν εἶχον διαθέσειν νὰ δροσισθῶσι. Τοῦτο ἐφάνη λίαν ἀμερικανικὸν εἰς τὸν Πονηρίδην.

Τὸ ἐστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου ἦτο κάλλιστον. Ὁ δὲ κ. Φόγ και ἡ κ. Λουδᾶ ἐκάθισαν εἰς τινα τράπεζαν, ἐφ' ἧς παρετέθησαν αὐτοῖς ὑπὸ στιλπνοδέρμων μαύρων ἀφθονώτατα ἐδέσματα ἐντός μικροσκοπικῶν πινακίων.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ κ. Φόγ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς κ. Λουδᾶ, κατέλιπε τὸ ξενοδοχεῖον, ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀγγλικῆς προξενείου πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ διαβατηρίου του. Ἀπήνησε δὲ καθ' ὁδὸν τὸν ὑπὸ πρῆπτον του, ὅστις τὸν ἠρώτησεν, ἀν δὲν ἦτο φρόνιμον, πῶν ἢ ἐπιβῶσι τοῦ Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου, ἢ ἀγοράσῃσι δωδεκάδας τινὰς πυροβόλων και πολυκρότων· διότι ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἀκούσει, ὅτι οἱ Ἰνδοὶ Σιὸν και Πόουνη ἐλήστανον πολλὰς και ἀμαξοστοιχίας ὡς κοινοὶ ἰσπανοὶ λησταί. Ὁ κ. Φόγ ἀπεκρίθη μὲν, ὅτι τοιαύτη πρόνοια ἦτο περιττή, ἀλλὰ τὸν ἀπῆκεν ἐλευθερὸν νὰ πράξῃ κατὰ βούλησιν, και κατηνύθη εἰς τὸ ἀγγλικὸν προξενεῖον.

Μόλις ὅμως εἶχε προβῆ διακόσια βήματα, και ἀκατὰ παραδοξοτάτην σύμπτωσιν ἀπῆντα τὸν Φίξ. Ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητῆς ἐπέδειξε μεγίστην ἀπειρίαν. Πῶς! ὁ κ. Φόγ και αὐτὸς εἶχον διαπλέουσι ὀμοῦ τὸν Εἰρηνικόν, χωρὶς νὰ συναντηθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου! Ὅπως δὲ ποτε ὁ κ. Φίξ ἐθεώρει ὡς τιμὴν του, ὅτι ἐπαπέβλεπεν εὐπατρίδην, εἰς ὃν εἶχε τόσας ὑποχρέωσεις, και ἐπειδὴ αἱ ὑποθέσεις αὐτοῦ τὸν ἀνεκέλευον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἤθελε μεγάλως χαρῆ ἀν εἶχε κατὰ τὴν περαιτέρω ἔδοιποριαν τὴν εὐχάριστον συνοδείαν του.

Ὁ κ. Φόγ ἀπήνησεν, ὅτι δι' αὐτὸν θὰ ἦτο τοῦτο τιμὴ, και ὁ Φίξ—ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἔχη πάντοτε ὑπὸ τὰ βλέμματά του—ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ διατρέξῃ μαζὺ του τὴν περιέρχον ἐκείνην πόλιν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ὅπου και τῷ ἐπετρέπη.

Ὅτω δὲ ἡ κ. Λουδᾶ, ὁ Φιλίας Φόγ και ὁ Φίξ ἤρξαντο περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, κ' εὐρέθησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Μογγόμερου-Στρήτ, ὅπου ἡ συβρόη τοῦ πλήθους ἦτο μεγίστη. Λαὸς ἀπειρος συνωθεῖτο ἐπὶ των πεζοδρομίων, ἐν μέσῳ τῆς λεωφόρου, ἐπὶ τῆς τραχιάς αὐτῆς των ἰπποσιδηροδρόμων, και τοὶ ἀδιακόπως διήλαινον ἀμάξια και λεωφορεῖα, ἐπὶ τῆς φλιάς αὐτῆς των ἐργαστηρίων, εἰς τὰ παράθυρα των οἰκιῶν, κ' ἐπ' αὐτῶν ἐτι των ὄρφων. Ἀνθρωποὶ ἀγγελιαφόροι περιέρχοντο διὰ των ὀμίλων, σημαῖαι και ἐπισείοντες ἐκυμάτιζον πανταχοῦ, και κραυγαὶ ἀντήχουν πανταχόθεν:

— Ζήτω ὁ Κάμερφηλδ!
— Ζήτω ὁ Μανδιβόυ!

Ἦτο ὀμήγυρις πολιτικῆ. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἐσκέφθη ὁ Φίξ, ὅστις και ἀνεκοίνωσε τὴν ἰδέαν του εἰς τὸν κ. Φόγ, προσθέτων:

— Ὅα κάμωμεν ἴσως καλὰ, κύριε, νὰ μὴ ἀναμιχθῶμεν εἰς αὐτὸ τὸ πλήθος. Κινδυνεύει τις νὰ ξυλοκοπηθῇ χωρὶς λόγον.

— Πραγματικῶς, ἀπήνησεν ὁ κ. Φόγ. Καὶ οἱ γρόνθοι, ὅσον πολιτικοὶ και ἀν ἦνε, εἶνε γρόνθοι πάντοτε.

Ὁ Φίξ ἐνόμισεν, ὅτι καθῆκον εἶχε νὰ μεδιάσῃ πρὸς τὴν παρατήρησιν ταύτην ἵνα βλέπωσι δὲ ἀνεόχλητοι, ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Λουδᾶ και αὐτὸς κατέλαβον θέσιν ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος κλίμακός τινος, ἧτις ἔφερον εἰς δῶμα κείμενον ὑπεράνω τῆς Μογγόμερου-Στρήτ. Ἀπέναντι δ' αὐτῶν κ' ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ τῆς ἀποθήκης ἀνθρακοπόου και τοῦ καταστήματος ἐμπορίου πετρελαίου, ἠνοίγετο εὐρὺ γραφεῖον ὑπαίθρου, εἰς ὃ ἐφαίνοντο συμβάλλοντα τὰ διάφορα βέματα τοῦ πλήθους.

Πρὸς τί και διατί ἡ κίνησις ἐκείνη τοῦ λαοῦ; Ὁ Φιλίας Φόγ τὸ ἠγγύει ἐντελῶς. Προέκειτο ἀρὰ γε περὶ ἐκλογῆς ἀνωτέρου τινός πολιτικοῦ ἢ στρατιωτικοῦ λειτουργοῦ, διοικητοῦ ἐπαρχίας ἢ βουλευτοῦ; Ἡ ζωνρὰ τύρβη ἧτις συνετάρασε τὴν πόλιν ἐδικαίου τοιαύτην ὑπόθεσιν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πλήθος συνεκινήθη ἐκτάκτως, και πᾶσαι αἱ χεῖρες ἀνυψώθησαν· τινὲς ἐξ αὐτῶν, εἰς γρόνθους συνεσφιγμένα, ἐφαίνοντο ἀναβοκαταβαίνουσαι ἐν μέσῳ κραυγῶν, τοῦτο δὲ κατὰ πάσαν πιθανότητα ἦτο ζωνρὰ τις τρόπος ψηφοφορίας. Ὁ ὄχλος διεσείετο ὡς κύμα, αἱ σημαῖαι συνεταράσσοντο, ἠφανίζοντο πρὸς στιγμὴν και ἀνεφαίνοντο πάλιν, μεταβεβλημένοι εἰς ῥάκη. Οἱ κυματισμοὶ δὲ τοῦ πλήθους ἐφθάνον μέχρι τῆς κλίμακας, και αἱ κεφαλαὶ ἠνωροῦντο ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν του, ὡς θάλασσα συγκυκωμένη αἰφνης ὑπὸ ἀνεμοστροβίλου. Ὁ ἀριθμὸς των μελανῶν πῆλων ἤλαττοῦτο ἐπαισθητῶς, και των πλείστων ἐξ αὐτῶν ἐφαίνετο ἤδη ἐλαττωθῆναι τὸ ὕψος.

— Ήνα βεβαίως πολιτική συνάθροισις, πάρε-
τήρησεν ο Φιξ και τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου
πρόκειται πρέπει νὰ ἦνε πολὺ σπουδαῖον. Τίποτε
παράδοξον νὰ πρόκειται πάλιν περὶ τῆς Ἀλαβά-
μας, μολονότι τὸ ζήτημα ἐλύθη πλέον.

— Ἰσως, ἀπήντησεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ.
— Ὡπωςδῆποτε, ἐπανέλαβεν ὁ Φιξ, δύο
συναγωνιστὰ ὑπάρχουσιν, ὁ ἐντιμὸς Κάμερφηλδ
καὶ ὁ ἐντιμὸς Μανδιβόυ.

Ἡ κ. Λουδά, σπτηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχί-
ονος τοῦ Φιλέα Φόγ, ἰθεώρει μετ' ἐκπλήξεως τὴν
ταραχῶδη ἐκείνην σκηνήν, καὶ ὁ Φιξ ἠτοιμά-
ζετο νὰ ἐρωτήσῃ ἕνα τῶν γειτόνων του τὸν λό-
γον τῆς δημοτικῆς ἐκείνης ἐξάψεως, ὅτε κίνη-
σις τις ζωηρότερα συνετάραξε τὰ πλήθη. Αἱ ζή-
τωκραυγαὶ καὶ αἱ ὕβρεις ἐδιπλασιάσθησαν, τὰ
δὲ δόρατα τῶν σημαίων μετεβλήθησαν εἰς ὄπλα
ἐπιθετικά. Πᾶσα χεὶρ μετεβλήθη εἰς γρόνον,
ἀπὸ τῶν ἀμαξῶν καὶ τῶν λεωφορείων ἀντηλάσ-
σοντο βράχδην τὰ γρονθοκοπήματα, καὶ πᾶν τὸ
πρῶτον γὰρ μετεβάλλετο εἰς βλήμα. Ἰποδή-
ματα καὶ συνδάλια διέγραφον ἐν τῇ κενῇ καμ-
πύλῳς ἐκτεταμέναις, ἠκούσθησαν δὲ καὶ τινὰ πο-
λύκροτα ἀναμιγνύοντα τὰς ἐθνικὰς τῶν ἐπιτυρ-
σοκροτήσας μετὰ τῶν ὤρυγιῶν τοῦ ἄγλου.

Τὸ πλῆθος προσήγγισεν εἰς τὴν κλίμακα καὶ
ἀνέβη τὰς πρώτας τῆς βαθμίδας. Ἡ μία τῶν
μερίδων προδήλως ἀπεκροόετο, ἀλλ' οἱ ἀπλοῖ
θεαταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ἀν ὁ Μαν-
διβόυ ἔμνε νικητὴς ἢ ὁ Κάμερφηλδ.

— Νομίζω φρόνιμον ν' ἀποσυρθῶμεν, εἶπεν ὁ
Φιξ, ὅστις εἶχε μέγιστον συμφέρον νὰ μὴ πάθῃ
τι ὁ ἀνθρωπὸς του, μηδὲ νὰ περιπλακῇ εἰς δυ-
σάρεστον ὑπόθεσιν. Ἄν πρόκειται περὶ τῆς Ἀγ-
γλίας, καὶ μᾶς ἀναγνωρίσωσι, θὰ διατρέξωμεν
κίνδυνον!

— Ἀγγλος πολίτης . . . ἀπήντησεν ὁ Φι-
λέας Φόγ.

Δὲν ἐπρόθεσεν ἅμως νὰ περάνῃ τὴν φράσιν
του. Ὅπισθεν αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ δώματος, ὅπερ
προηγέτο τῆς ἀναβάθρας, ἠκούσθησαν κραυγαὶ
φοβεραὶ. «Ζήτω, Ζήτω ὁ Μανδιβόυ», ἐκραύζον
πάντες ἦσαν δὲ στίφη ἐκλογέων, ὁρμῶντων εἰς
νεῖον προσβολήν, καὶ ἐπιπιπτόντων ἐκ τοῦ πλα-
γίου κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κάμερφηλδ.

Ὁ κ. Φόγ, ἢ κ. Λουδά καὶ ὁ Φιξ εὐρέθησαν
οὕτω μετὰ δύο πυρῶν, δὲν εἶχον δὲ πλέον τὸν
κοιρὸν νὰ ἐκφύγωσιν. Ὁ χεῖμαρρος ἐκείνος τῶν
ἀνθρώπων, ὀπλισμένων διὰ βράδων μολυβδό-
φάρων καὶ βολῶν, ἦτο ἀκατάσχετος, ὁ δὲ
Φιλέας Φόγ καὶ ὁ Φιξ, ἀγωνιζόμενοι νὰ προφυ-
λοξῶσι τὴν νεαρὰν γυναῖκα, καταπατήθησαν
οἰκτρῶς. Ὁ κ. Φόγ, ἀπαθὴς ὡς πάντοτε, ἠθέ-
λησε νὰ ὑπερασπισθῇ διὰ τῶν φυσικῶν ἐκείνων
ὄπλων, ἅτινα ἔχει πᾶς Ἀγγλος εἰς τὰς ἄκρας
τῶν χειρῶν του, ἀλλ' εἰς μάτην. Γίγας τις,
δαυκόρουν ἔχων τὸ ὑπογένειον, παρρωμαῖς τὰς

παρειὰς καὶ τοὺς ὤμους εὐρεῖς, φαινόμενος δὲ
ἠγέτης τοῦ ἐμίλου, ἤγειρε τὸν φοβερόν του γρόν-
θον κατὰ τοῦ Φόγ, καὶ θὰ ἐπέφερε βεβαίως σπου-
δαίαν εἰς τὸν εὐπατρίδην βλάδην, ἀν ὁ Φιξ ἐξ
ἀφοσιώσεως δὲν ἐδέχετο ἀντ' ἐκείνου τὸ κτύ-
πημα. Ὁ μεταξίνος ὑψηλὸς πῖλος τοῦ ἀστυνο-
μικοῦ ὑπαλλήλου, βαρὺ ὑποστάς τραῦμα, με-
τεβλήθη πάραυτα εἰς ἀπλοῦν σκουφον.

— Γίγαγι! εἶπεν ὁ κ. Φόγ, ἀτενίζων ἐπὶ
τὸν ἀντίπαλόν του βλέμμα βαθυτάτης περιφρο-
νήσεως.

- Ἀγγλε! ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.
- Ὁ ἀνταμιωθῶμεν!
- Ὅταν θέλετε.
- Τὸ ὄνομά σας;
- Φιλέας Φόγ. Καὶ τὸ ἰδικόν σας;
- Συνταγματάρχης Στάμπ Πρόκτορ.

Μετὰ τοῦτο ἡ πλημμύρα παρήλθεν, ὁ δὲ Φιξ,
ἀνατραπέας, ἠγέθη πάλιν, κατεσχισμένα μὲν ἔ-
χων τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ χωρὶς τινος σπουδαίου
μώλιπος. Ὁ ὀδοιπορικὸς του ἐπενδύτης εἶχε
διαχωρισθῇ εἰς δύο ἀνισα μέρη, καὶ ἡ περισσε-
λις αὐτοῦ ὁμοιάζε πρὸς τὰς ἀναξυρίδας ἐκείνας,
ἀς Ἰνδοὶ τινες—κατὰ παράδοξον συρμῶν—δὲν
φοροῦσι πρὶν ἢ ἀφαιρέσωσι τὰ ἐπίσθια τῶν. Ἄλλ'
ὅπως δῆποτε ἢ κ. Λουδά δὲν εἶχε προσβλήθῃ,
καὶ ὁ Φιξ μόνος εἶχε φιλοδαμρηθῇ δι' ἐνὸς γρον-
θοκοπήματος.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ κ. Φόγ εἰς τὸν ἀστυ-
νομικὸν πράκτορα, ἅμα ὡς ἐξῆλθον τοῦ πλῆθους.

— Ἰπποτε! ἀπήντησεν ὁ Φιξ. Ἐλάτε ἅμως
τώρα!

— Ἦσῃ;
— Βίς κἀνὲν ἐμπορικὸν ἐτόμιον φορεμάτιον.
Καὶ πράγματι ἦτο ἀναγκαῖα ἡ ἐπίσκεψις αὐ-
τη, διότι τὰ ἐνδύματα τοῦ Φιλέα Φόγ καὶ τοῦ
Φιξ ἦσαν κατεσχισμένα, ὥσαι ἀμφοτέρω εἶχον
διαπληκτισθῇ χάριν τῶν ἐντίμων κυρίων Κάμερ-
φηλδ καὶ Μανδιβόυ.

Μετὰ μίαν ὥραν, φέροντες νέα ἐνδύματα καὶ
νέους πῖλους, ἐπανῆλθον εἰς τὸ διεθνὲς Ξενοδο-
χεῖον, ὅπου ὁ Πονηρίδης ἀνέμενε τὸν κύριόν του
ὀπλισμένον δι' ἡμισίας δώδεκάτης ἐξαδύλων
πολυκράτιον, κεντροφλεγῶν καὶ φερόντων μά-
χαιον.

Ἰδὼν οὕτως τὸν Φιξ συναδεύοντα τὸν κ. Φόγ,
ἐσκυθρόπασεν· ἀλλ' ἠβρίασε πάλιν μετὰ μικρὸν,
ἀφοῦ ἢ κ. Λουδά συντόμως διεγγήθη τὰ διατρέ-
ξαντα, πεισθεὶς πλέον, ὅτι ὁ Φιξ δὲν ἦτο ἐχθρὸς
ἀλλὰ σύμμαχος, καὶ ἐτήρει τὴν ὑπόθεσίν του.

Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ γέφυματος προσεβλήθη ἡ
μαῖα, ὅπως μεταφέρῃ τοὺς ὀδοιπόρους καὶ τὰ
σκεῦη των εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν. Πρὶν
ἢ δ' ἐπιβῇ τῆς ἀμαξῆς ὁ κ. Φόγ, ἠρώτησεν τὸν
Φιξ:

— Δὲν εἶδατε πλέον ἐκείνον τὸν συνταγμα-
τάρχην Πρόκτορ;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Φιξ.
— Θὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ τὸν
εὕρω, εἶπε ψυχρῶς ὁ κ. Φιλέας. Δὲν εἶνε πρέπον
ν' ἀνεχθῇ ἄγγλος τοιαύτην συμπεριφορὰν.

Ὁ ἄστυνομικὸς ὑπάλληλος ἐμειδίασε αἰσιπῶν.
Ἄλλ', ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὁ κ. Φόγ ἦτο
ἐκ τῶν ἄγγλων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἀνέχονται
μὲν τὴν μονομαχίαν ἐπὶ τῆς πατρίδος των, μο-
νομαχοῦσιν ὁμοίως ἐπὶ τῆς ξένης γῆς, δοάκις πρό-
κειται νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν τιμὴν των.

Τὴν ἔκτην ὥραν παρὰ τέταρτον οἱ ὀδοιπόροι
ἀφίχθησαν εἰς τὸν σταθμόν, καὶ εὗρον τὴν ἀμα-
ξοστοιχίαν ἐτοίμην εἰς ἀναχώρησιν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κ. Φόγ ἐπέβαινε τῆς ἀ-
μαξῆς, ἰδὼν ὑπάλληλόν τινα τοῦ σιδηροδρόμου,
καὶ πλησιάζας αὐτόν,

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἔγειναν νομίζω κατὶ
ταραγαὶ σήμερον εἰς ἄγιον Φραγκίσκου;

— Ἦτο συνάθροισις πολιτικὴ, κύριε, ἀπήν-
τησεν ὁ ὑπάλληλος.

— Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δρόμους μ' ἐφάνη ὅτι
παρετήρησα ἕξαψιν.

— Ἐπρόκειτο νὰ γείνη ἐκλογή.
— Κἀνὲν ἀρχιστρατήγου βέβαια; ἠρώτησεν
ὁ κ. Φόγ.

— Ὅχι, κύριε· ἐνὸς εἰρηνοδίκου.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Φιλέας Φόγ
ἀνέβη εἰς τὴν ἀμαξάν, καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία ἀνε-
χώρησε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'

Ἡ ταχεῖα ἀμαξοστοιχία τοῦ Εἰρηρικοῦ
σιδηροδρόμου.

«Μεταξὺ δύο Ἰλιανῶν» λέγουσιν οἱ Ἀμερι-
κανοί, καὶ ἀληθῶς αἱ τρεῖς αὗται λέξεις εἰσὶν
ἡ προσφευστέρα ὀνομασία τῆς μεγάλης σιδηρᾶς
τροχιᾶς, ἣτις διαπερᾶ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰς
Ἰνωμένες Πολιτείας τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατὰ
τὸ μέγιστον αὐτῶν πλάτος. Πράγματι ὁμοίως ὁ
σιδηροδρόμος τοῦ Εἰρηρικοῦ διαίρεται εἰς δύο
καθαρῶς διακεκριμένα τμήματα, τὸν Κεντρικὸν
Εἰρηρικόν, μετὰξὺ ἄγλου Φραγκίσκου καὶ Ὀγ-
δεν, καὶ τὸν Ἰνωμένον Εἰρηρικόν, μετὰξὺ Ὀγ-
δεν καὶ Ὀμάχης, ὅπου συμπίπτουσι πέντε εὐ-
θεταὶ ὁδοί, δι' ὧν κοινῶν ἡ Ὀμάχα μετὰ τῆς
Νέας Ἰόρκης.

Οὕτω δὲ ἡ Νέα Ἰόρκη καὶ ὁ ἄγιος Φραγκί-
σκος ἐναῦνται σήμερον δι' ἀδιακόπου μεταλλικῆς
ταινίας, ἐχούσης μῆκος τρισχιλίων ἑπτακοσίων
ὀγδοήκοντα ἕξ μιλίων. Μεταξὺ Ὀμάχης καὶ τοῦ
Εἰρηρικοῦ ἡ ὁδὸς διέρχεται τόπους φοιτωμένους
ἐπὶ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν ἀγρίων θηρίων, γάρ-
ραν εὐρείαν, ἢν οἱ Μορμόνοι ἤρξαντο ἀποικίζον-
τες περὶ τὰ 1845, ὅτε ἐδιώχθησαν ἐκ τοῦ Ἰλ-
λινόα.

Ἄλλοτε, ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτάτας τῶν περιστά-
σεων, διήνυε τις ἐντὸς ἕξ μηνῶν τὸ μετὰξὺ ἄ-
γλου Φραγκίσκου καὶ Νέας Ἰόρκης διάστημα.

Σήμερον διανύει τις αὐτὸ ἐντὸς ἐπτὰ μόνον ἡ-
μερῶν.

Κατὰ ἔτος 1862, ἐναντίον τῆς ἀντιστάσεως
τῶν νοτίων βουλευτῶν, οἵτινες ἀπήτουν μεσημ-
βρινωτέραν γραμμὴν, ὤρισθη ἡ τροχία τοῦ σιδη-
ροδρόμου μετὰξὺ τοῦ τεσσαρακοστοῦ πρώτου καὶ
τεσσαρακοστοῦ δευτέρου παραλλήλου, καὶ ὁ ἀοί-
διμος πρόεδρος Λίγκολν ὤρισεν, αὐτὸς ὁ ἴδιος,
τὴν ἀφετηρίαν τῆς νέας γραμμῆς ἐν τῇ πόλει
τῆς Ὀμάχης κατὰ τὸ κράτος τῆς Νεβράσκας.

Αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν εὐθύς καὶ ἐξηκολούθησαν
μεθ' ὅλης ἐκείνης τῆς Ἀμερικανικῆς δραστηριό-
τητος, ἣτις οὐτε χαρτογραφικὴ εἶνε οὐτε γρα-
φειοκρατικὴ. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς ἐκτελέσεως κατ'
οὐδὲν ἔμελλε νὰ βλάψῃ τὴν καλὴν κατασκευὴν
τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐπὶ τῶν πεδιάδων κατασκευά-
ζετο ἐν καὶ ἤμισυ μίλιον καθ' ἑκάστην, ἀτμο-
μηχανὴ δὲ, κινουμένη ἐπὶ τῶν ἐλασμάτων τῆς
προτεραιᾶς ἔφερε τὰ ἐλάσματα τῆς ἐπαύριον, καὶ
διέτρεχεν αὐτὰ καθ' ὅσον ἐτοποθετοῦντο.

Ὁ σιδηροδρόμος τοῦ Εἰρηρικοῦ διακλαδοῦται
πολλαχοῦ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, πρὸς
τὰ κράτη τῆς Ἰδίας, τοῦ Κανσᾶς, τοῦ Κολο-
ράδου καὶ τοῦ Ὀρεγῶνος. Καταλείπων τὴν Ὀ-
μάχαν παρατρέχει τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ
Πλάττη μέχρι τῶν ἐκβολῶν τῆς βορείας του δια-
κλαδώσεως, ἀκολουθεῖ μετὰ τοῦτο τὴν πρὸς νό-
τον διακλάδωσιν, διέρχεται τὰς χώρας τοῦ Λα-
ραυῆ καὶ τὰς ἄρη τοῦ Βαχσάτς, περικάμπτει τὴν
ἀλμυρὰν λίμνην, φθάνει εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν
πρωτεύουσιν τῶν Μορμόνων, εἰσχωρεῖ εἰς τὴν
κοιλιάδα τῆς Τουίλας, παρατρέχει τὴν ἀμερικα-
νικὴν ἔρημον, τὰ ἄρη τοῦ Σεδάρ καὶ τοῦ Οὐμβόλ-
δου, τὸν ποταμὸν Οὐμβόλδον, τὴν Σιέρβαν Νεβά-
δαν, καὶ καταβαίνει πάλιν διὰ τοῦ Σακραμέντου
πρὸς τὸν Εἰρηρικόν, χωρὶς ἢ ὁδὸς αὐτὴ νὰ ὑπερβῇ
τὴν κλίσιν ἑκατὸν δώδεκα ποδῶν κατὰ χιλίους,
κ' ἐπ' αὐτῶν εἶσι τῶν βραχυῶδων ὁρέων.

Τοιαύτη ἦτο ἡ μακρὰ ἐκείνη ἀρτηρία, ἢν αἱ
ἀμαξοστοιχίαι διέτρεχον ἐντὸς ἐπτὰ ἡμερῶν, καὶ
δι' ἣς ἔμελλεν—ὡς ἠλπίζε τοῦλάχιστον—ὁ ἀ-
ξιότιμος κύριος Φιλέας Φόγ νὰ προσβῆσθῃ ἐν Νέα
Ἰόρκη τὸ κατὰ τὴν 14 τοῦ μηνὸς ἀναχωροῦν
εἰς Λιβερπούλην ἀποπλοῖον.

Ἡ ἀμαξα, ἢν κατεῖχεν ὁ Φιλέας Φόγ, ἦν εἰ-
δος μακροῦ λεωφορείου, φερούμενου ἐπὶ δύο τε-
τρατῶν πηγμάτων, ὧν ἡ εὐκίνησις ἐπιτρέπει
εἰς τὰς ἀμαξοστοιχίας νὰ διαβαίνωσιν ἐπὶ καμ-
πύλων μικρᾶς ἀκτίως. Ἐνθὺν αὐτῆς οὐδὲν ὑ-
πῆρχε διαχώρισμα, δύο δὲ μόναι σειραὶ καθι-
σμάτων ἦσαν ἑκατέρωθεν τεταγμέναι, καθέτωις
πρὸς τὸν ἄξονα, καὶ μετὰξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε διά-
δρομος φέρον εἰς τὰ κομμωτήρια καὶ λοιπὰ ἀ-
ναγκαῖα, ἅτινα περιέχει ἑκάστη ἀμαξα. Καθ'
ὄλον τὸ μῆκος τῆς ἀμαξοστοιχίας αἱ ἀμαξαι συ-
νεκρινώουσιν πρὸς ἀλλήλας διὰ διαβαθρῶν, καὶ οἱ
ἐπιβάται ἠδύναντο νὰ κυκλοφορῶσιν ἀπ' ἄκρου

εις άκρον του ζεύγματος, άπερ πλην των άλλων, έφερει αιθούσας, δώματα, έστιατόρια και καφε- νεϊα. Θέατρα μόνον έλειπον, άλλ'ή έλλειψις αυτη θ' αναπληρωθη βεβαίως μιαν ήμέραν.

Διά των διαβαθρών εκυκλοφόρουσ άδιακόπως βιβλιόμφοροι και έφημεριδοπωλαι, και μετ' αυ- τών έμποροι ποτών, τροφίμων και σιγάρων, μη στερούμενοι άγοραστών.

Οι έδοιοφόροι είχαν αναχωρήσει από του στα- θμου του Όκλανδ την έκτην ώραν της έσπέρας. Ήτο ήδη νύξ, και νύξ ψυχρά και σκοτεινή, ύπ' ουρανόν πλήρη συνέφων, άτινα ήπειλουν ν' ά- ναλυθώσιν βσον ούπω εις χιόνια. Η άμαξοστοι- χία δέν έτραγε λίαν ταχέως, και ύπολογίζο- μένιων των σταθμών, μόλις διήνυεν εικοσι μιλια την ώραν' ούχ ήττον τή ήρκει ή ταχύτης αυτη, ήπως διαδοράμη εντός του τεταγμένου χρόνου τας Ήνωμένες Πολιτείας.

Οι έν τή άμαξή δέν ώμίλουν πολλά· άλλως δέ και ή ύπνος έπαλλεν εντός όλίγου να κατα- λάβη τους έδοιοφόρους. Ο Πονηρίδης εκάθιτο πλησίον του άστυνομικου πράκτορος· άλλά δέν ώμίλει προς αυτόν, διότι μετά τά τελευταία γε- γονότα αι σχέσεις των ήσαν ίκανώς ψυχραι. Ού- δεμία πλέον συμπήθεια ούδέ οικειότης ύπληγε μεταξυ αυτών, καιτοι δέ ή φιξ δέν ειχε μετα- βάλλει τους προς τον Πονηρίδην τρόπους του, ου- τος τούναντιον έμενε λίαν επιφυλακτικός, και ήτο έτοιμος να πνίξη τον παλαιόν του φίλον, άμα τή έλαχίστη κατ' αυτου ύπονολία.

Μετά μιαν ώραν από της αναχωρήσεως της άμαξοστοιχίας ήρχισε πίπτουσα χιόν, άλλά λε- πτή εύτυχώς και μη δυναμένη ν' ανακόψη την πορείαν του ζεύγματος. Διά των βέλων υδδέν πλέον άλλο έφαινετο ή εύρεία λευκή συνιδών, έφ' ής παρήρχετο αναπτύσσων τας βλιχάς του ή ύ- πότεφρος της μηχανής άτμός.

Την όγδόην ώραν Ουλαμπαόλος τις εισήλθεν εις την άμαξαν, και άνήγγειλεν εις τους επιβά- τας ότι ειχε σημάνει ή ώρα της κατακλιθεως.

Η άμαξα εκείνη ήτο κλινάμαξα (sleeper- car), και εντός όλίγων λεπτών μετεποιήθη εις κοιτώνια. Τά έρείσματα των έδρών άνεκληθήσαν, κοιτίδες δέ έπιμελώς συνεπτυγμένα άνεπτύ- χθησαν δι' εύφρεστάτου μηχανισμού, και εντός όλίγων στιγμών παρεσκευάσθησαν αυτοσχέδιοι κοιτώνισμοι· ούτω δέ έκαστος επιβάτης ειχε μετά μικρήν κλίνην ίδιον και άνετον, ήν πυκνά παρα- πετάσματα προεφύλασσον κατά παντός άδια- κρητου βλέμματος. Αι σινδόνες ήσαν λευκαί, τά προσκεφάλια μαλακά, και τό μόνον άπε- μενεν εις τους έδοιοφόρους ήτο να κατακλιθώσι και να ύπνώσωσιν, ένθ' ή άμαξοστοιχία διαπερα έλαταχώς τή κατή της Καλιφορνίας· τούτο δ' έπραξεν έκαστος, ώσει εύρίσκετο εντός άνέτου κοιτωνίσκου άτμοκινήτου.

Κατά την μεσαξυ άγιου Φραγκίσκου και Σα-

κραμένου εκτεινομένην χώραν τό έδαφος όλίγως έχει τας ποικιλίας. Τό μέρος εκείνο του σιδηρο- δρόμου, καλούμενον Κεντρική ειρηνική όδός, λα- βόν άφετηριαν τό Σακραμέντον, προύχρησε προς άνατολάς, εις άπάντησιν του άπό της Όμάχης αναχωρούντος. Μεσαξυ δέ άγιου Φραγκίσκου και της πρωτευούσης της Καλιφορνίας έξεστίνετο ή γραμμή κατ' εύθειαν προς τό βορειοανατολικόν του όρίζοντος, παρατρέγουσα τον Άμερικανικόν ποταμόν, όστις εκβάλλει εις τον κόλπον του ά- γίου Παύλου. Τά μεταξυ των δύο τούτων σπου- δαίων πόλεων έκαστον εικοσι μιλια διηνύθησαν εντός έξ ώρών, και οι επιβάται, κομώμενοι έτι τον πρώτον των ύπνων, διεβήσαν περι τό μεσο- νύκτιον διά του Σακραμένου, χωρίς να ίδωσι τε της σημαντικής εκείνης πόλεως, έν ή έδραυει τό νομοθετικόν σώμα της Καλιφορνίας, ούτε τας ώ- ραίας της προκυμαίας ούτε τας εύρειάς της δ- δούς, ούτε τά λαμπαρά της μέγαλα, ούτε τας πλατείαις της, ούτε τους ναούς της.

Έξελθούσα του Σακραμένου ή άμαξοστοιχία, και παρελθούσα τους σταθμούς της Ένώσεως, του Ρόκλιν, του Ήθουρον και του Κόλφαξ, εισέβυσεν εις τά όρη της Σιέρρας-Νεβάδας, και προς την έδδωμην πρωινήν ώραν διέβη τον σταθμόν του Σίσκου. Μετά μιαν ώραν ή κοιτών ειχε πάλιν μεταβληθή εις συνήθη άμαξαν, και οι επιβάται ήδύναντο να διακρίνωσι διά των βέλων τας γρα- φικάς λεπτομερείαις της όρεινης εκείνης χώρας. Η τροχιά του σιδηροδρόμου παρηκολούθη τας ιδιοτροπίας της Σιέρρας, ότε μέν έρπουσα παρά την κλιτήν των όρέων, ότε δέ κρεμμυμένη ύπερ την άβυσσον, άποφεύγουσα τας άποτόμους γω- νίας διά τολμηρών καμπών, και εισορμώσασα εις στενάς φάραγγας, ατίνας έφαινότο άδιέξοδοι. Η άτμομηχανή, άκτινοδόλος ως κειμηλιόθικη, φέρουσα δέ τον μέγαν αυτης έπιυροπεγγη φανόν, τον διάγογυρον κώδιονά της και τό μέγα της έμ- βολον, άνεμύλυσε τους πυριγμούς αυτης και βρυ- χηθμούς προς τους των χειμαρρών και καταρρά- κτών, περιελίσσουσα τον καπνόν της περι τους μαύρους των έλατών κλιτώνιας.

Ούδεμία σχεδόν γέφυρα ούδέ σύριγγ καθ' ή- λην την έδόν. Ο σιδηροδρόμος περιέκαμπε τας πλευράς των όρέων, μη επίζητήν τον διά της εύθείας σιντομώτερον δρόμον, μηδε βιάζων την φύσιν.

Περι την έννάτην ώραν ή άμαξοστοιχία εισήρ- χετο διά της κοιλάδος του Κάρσον εις τό κρέ- τος της Νεβάδας, βορειοανατολικήν πάντοτε δια- τηρούσα την διεύθυνσιν. Την μεσημβριαν δέ κα- τέλειπε τό Ρένον, όπου έμειναν εικοσι λεπτά οι έδοιοφόροι, όπως προγευματίσωσι.

Από του σημείου εκείνου ή σιδηροδρόμος, πα- ρατρέχων τον ποταμόν Ούμβόλδον, έστράπη επί τινα μιλια προς βορράν, παρακαλουθών τό βρέυμα, ειτα εκαμψε πάλιν προς άνατολάς, κ' έ-

ξηκολούθησε τρέχων παρά τον ποταμόν μέχρι του ζυγού του Ούμβόλδου, όθεν ή ποταμός πη- γάζει, κατά τά ανατολικά σχεδόν άκρα του κρά- τος της Νεβάδας.

Αφου έγευματίσαν δ κ. Φόγ, ή κ. Λουδά και οι συναδοιοφόροι των, κατέλαθον πάλιν τας έν τή άμαξή θέσεις των, άνέτως δε καθήμενοι, έθεώ- ρουν τό ποικίλον θέαμα, όπερ παρήλασσε πρό των όφθαλμών των· λειμώνας εύρεις, έρη κατα- γραφόμενα εις τ' άκρα του όρίζοντος, και ποτα- μούς κυλίνοντας τ' άφρώδη των ύδατα. Ένιοτε δέ στίφος μέγα βονάσων, συσπειρούμενον μακρό- θεν, έπεφαινετο ως κινούμενον πρόχωμα. Αι ά- πειροι των άναμνησκόμενων τούτων άγέλαι άν- τιτάσσωσι πολλάκις άνυπέρβλητον πρόσκαμμα εις την διάβασιν των άμαξοστοιχιών, μυριάδες δέ όλαι των ζώων τούτων έθεάθησαν ένιοτε παρελαύνουσαι επί ώρας πολλάς και κατά πυ- κνους στοίχους επί της τροχίας. Η άτμομηχανή ήναγκάσθη τότε να σταματήσει, άναμένουσα να κενωθή ή όδός.

Τούτο συνέβη και κατά την περίστασιν ταύ- την. Την πρώτην ώραν της πρωίας άγέλη εκ θεκα μέχρι δώδεκα χιλιάδων ζώων έπραξε τον σιδηροδρόμον, ή δέ μηχανή, άφου έμετρίασε την ταχύτητά της, προσεπάθησε να εισέλαιη διά του έμβόλου της εις τό άπειρον εκείνο και πυ- κνόν στίφος, άλλ' ήναγκάσθη να σταθή ένώπιον του άδιαχωρήτου όγκου.

Έβλεπέ τις τά ζώα εκείνα, άτινα καλοϋσιν άπροσφόρος βουβάλους (buffalos) οι άμερικανοί, παρελαύνοντα δι' άταξάχου βήματος, και φο- βερώς ένιοτε μυκώμενα. Τό μέγεθος των ήτο άνωτερον του των ευρωπαϊκών ταύρων, οι πό- δες των και ή ούρά βραχεϊς, ή βράχις έξέχουσα εις ύβον μυώδη, τά κέρατα άποκλίνοντα κατά την βάσιν, ή κεφαλή των δέ ή τράχηλος και οι ώμοι κεκαλυμμένοι ύπό μακρότριχος χαιτης. Ματαία θα ήτο πάσα σιέψις περι άναστολής της πορείαις των εκείνης. Οσάκις οι βόνασαι τραπώ- σιν δδόν τινα, ούδέν δύναται να παρατρέψη ή μεταβάλλη τον δρόμον των. Αποτελοϋσι χειμαρ- ρον ζώντα, θν ούδεις άνακόπτει φραγμός.

Οι επιβάται, καταλαβόντες τας διαβάθρας, έθεώρουν τό περιεργον εκείνο θέαμα. Ο δέ μάλ- λον βιαζόμενος Φόγ ειχε μείνει εις την θέσιν του, άναμείνων φιλοσοφικώς, τότε ήθελον εύδοκήσει οι βόνασαι να τώ άφήσωσι την δδόν έλευθεραν. Ο Πονηρίδης ήτο έξω φρενών επί τή βραδύτητι, ήν προξένει ή συσσωμάτωσις εκείνη των ζώων, και μεγάλην ειχε διαθέσιν να εκκενώση κατ' αυ- των όλων του των πολυκρότων την προμήθειαν.

— Τί τόπος! άνέραξε. Να έρχωνται τά βώ- δια να σταματοϋν τας άμαξοστοιχίας, και να περνοϋν με όλην των την ήσυχιαν, ως να μην ήτον τίποτε. Ηθελα, μά τον Θεόν, να ήξευρα, άν δ κ. Φόγ προείδε και αυτό τό έμπόδιον εις

τό πρόγραμμά του. Και αυτός ή μηχανικός, που δέν τολμα να τους δώση μιαν με την μη- χανήν του!

Ο μηχανικός δέν άπεπειράθη να ανατρέψη τό έμπόδιον, και καλώς έπραξε. Θα συνέτριβε βεβαίως τους πρώτους βονάσους, οϋς ήθελε δια- περάσει τό έμβολον της μηχανής· άλλ' όσον έ- σχυρά και άν ήτο αυτη, ήθελε ταχέως σταμα- τήσει, ή δέ άμαξοστοιχία ήθελον άναποφεύκτως εκτροχιασθή και εύρεθή εις δυσάρεστον θέσιν. Τό καλλίτερον έπομένως ήτο να περιμείνη, επι- φυλασσόμενος ν' ανακτήση βραδύτερον τον ά- πολεσθέντα χρόνον δι' έπιταχύνσεως της πο- ρείας του ζεύγματος.

Η παρέλασις των βονάσων διήρκεσε τρεις ή- λας ώρας, και μόλις την έσπέραν κατέστη ή όδός έλευθερά, ότε ή ούρά της άγέλης διήρχετο την τροχίαν του σιδηροδρόμου, ένθ' ή κεφαλή της έγωνεύετο εις τά προς μεσημβριαν σιάτη του όρίζοντος.

Ούτω δέ την όγδόην ώραν ή άμαξοστοιχία διέβη τους αυχένιας των όρέων του Ούμβόλδου, και την έννάτην και ήμισιαν εισεχώρησεν εις την χώραν του Ουτά, την της μεγάλης Άλμου- ρας λίμνης, ήτοι τον περιεργον τόπον των Μορ- μόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Έν ή ο Πονηρίδης άκούει μάθημα μορμονικης ιστορίας, τρέχων έκκοσι μιλια την ώραν.

Κατά την νύκτα της πέμπτης προς την έκτην δεκεμβρίου ή άμαξοστοιχία έτραξε νοτιοανατο- λικώς επί πεντήκοντα περίπου μιλια. Είτα δ' έστράπη κατ' ύσον διάστημα βορειοανατολικώς, και προσήγγισεν εις την μεγάλην Άλμουραν λίμνην.

Ο Πονηρίδης εξήλθε την έννάτην ώραν της πρωίας ν' άναπνεύση επί της διαβάθρας. Ο και- ρός ήτο ψυχρός και ή ούρανός τεφρόχρους, άλλά δέν έπιπτε πλέον χιόν. Ο του ήλου δίσκος, εύρως ύπό την ομίχλην, διεφαινετο ως κολοσσικακον χρυσοϋν νόμισμα, και ή Πονηρίδης κατε- γίνετο να ύπολογίση την άξίαν αυτου εις λίρας στερλίνας, ότε ή εμφάνισις προσώπου παραδό- ζου περιέσπασεν αυτον εκ της σπουδαιίας εκεί- νης εργασίας.

Τό πρόσωπον τούτο, όπερ ειχεν επιβη της ά- μαξοστοιχίας κατά τον σταθμόν του Έλκου, ήν άνθρώπος ύψηλος και μελάγχρους, μαϋρον έχων τον μύστακα και μαύρα τά περιπόδια, φέρων δέ πλιν μελανόν, ύπενδύτην μελανόν και μελανήν περισκελίδα, λευκόν δέ περιλαίμιον και χειρίδας εκ δέρματος κυνός. Βλέπων τις αυτον θα την υπελάμβανεν Ισραελ. Διήρχετο δέ από άκρου εις άκρον την άμαξοστοιχίαν, και επί της ύρας έκάστης άμαξής εκόλλα δια ση- मानτίδιον σημεϊωσίν τινα χειράγραφον.

Ο Πονηρίδης έπλησίασε, και άνέγνω επί τι-

νος των σημειώσεων εκείνων, ότι ο πρεσβύτερος Γουλλιέλμος Χίτζ, απόστολος μορμόνος, ευρισκόμενος εν τῇ ὑπ' ἀριθ. 48 ἀμαξοστοιχίᾳ, ἐμελλε νὰ λαλήσῃ ἐν τῇ 117ῃ ἀμάξῃ, ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης ὥρας μέχρι τῆς μεσημέρας, περὶ μορμονισμοῦ, καὶ προσκαλεῖ εἰς ἀκρόασιν του πάγκτας τοὺς κυρίους, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ φωτισθῶσι περὶ τῶν μυστηρίων τῆς θρησκείας τῶν Νέων Ἀγίων.

— Θὰ ὑπάγω γωὸς ἄλλο, διενεώθη ὁ Πονηρίδης, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἐγνώριζε περὶ μορμονισμοῦ, ἢ ὅτι βάσις αὐτοῦ ἦτο ἡ πολυγαμία.

Ἡ εἰδήσις διεδόθη ταχέως ἐν τῇ ἀμαξοστοιχίᾳ, ἥτις ἔφερον ἐκατοστάδα περίπου ἐπιβατῶν. Τριάκοντα δ' ἐξ αὐτῶν, σιγηνευθέντες ἐκ τοῦ θελητήριου τῆς ὁμιλίας, κατεῖχον ἤδη κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν τὰς ἔδρας τῆς ὑπ' ἀριθ. 117 ἀμάξης. Ὁ Πονηρίδης ἦτο μετὰ τῶν πρώτων, ἀλλ' οὔτε ὁ κύριός του οὔτε ὁ φίλ' ἐνόμισαν ἀναγκαστῆν νὰ τὸν μιμηθῶσι.

Κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν ὁ πρεσβύτερος Γουλλιέλμος Χίτζ ἠγγέθη, καὶ διὰ φωνῆς ὀργίλης, ὡσεὶ ἐκ προσιμίων ἤδη εἶχε τοὺς ἀντιλέγοντας, ἀνέκραξεν:

— Ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι ὁ Τζῶν Σμῦθ εἶνε μάρτυς, ὅτι ὁ ἀδελφός του Χιράμ εἶνε μάρτυς, καὶ ὅτι αἱ καταδικάζεις τῆς κυβερνήσεως κατὰ τῶν προφητῶν θὰ κάμουν μάρτυρα καὶ τὸν Βρίμ Γιούγγ! Ποῖος τολμᾷ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον;

Οὐδεὶς ἀπετόλμησε ν' ἀντείπῃ εἰς τὸν ἱεραπόστολον, οὐτινος ἡ ἐξέσις δὲν συνεφάνει πρὸς τὴν συνήθειαν ἡρεμον φυσιογνωμίαν του. Ἀλλὰ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἐξήγουν αἱ σκληραὶ δοκιμασίαι, ἃς ὑφίστατο τότε ὁ μορμονισμός. Διότι ἀληθῶς ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἐσχάτως μετὰ πολλοῦ κόπου κατορθώσει νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνυποτάκτων ἐκείνων θρησκομανῶν. Κυριεύσασα τὴν Οὐτά, ὑπέταξεν αὐτὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς συμπολιτείας, ἀφοῦ ἐφυλάκισεν τὸν Βρίμ Γιούγγ, κατηγοροῦσα αὐτὸν ἐπὶ ἀνταρσία καὶ πολυγαμίᾳ. Βεβαίως οἱ μαθηταὶ τοῦ προφήτου εἰργάζοντο μετὰ διπλοῦ ζήλου, καὶ μέχρις οὐ προβάθισιν εἰς ἔργα ἀνθίσταντο διὰ τοῦ λόγου εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ Συνεδρίου. Ὡς βλέπει δὲ ὁ ἀναγνώστης, ὁ πρεσβύτερος Γουλλιέλμος Χίτζ ἤσκει προσηλυτισμὸν κ' ἐπ' αὐτοῦ ἐτι τοῦ σιδηροδρόμου.

Διηγῆθη τότε, ἐξάπτων περιπαθῶς τὸν λόγον διὰ κραυγῶν καὶ κινήματων βιαίων, τὴν ἱστορίαν τοῦ μορμονισμοῦ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Εἶπε, πῶς ἐν τῇ Ἰσραὴλ προφήτης τις μορμόνος τῆς φυλῆς Ἰωσήφ ἐδημοσίευσεν τὰ χρονικὰ τῆς νέας πίστεως, καὶ ἐκληροδότησεν αὐτὰ εἰς τὸν υἱὸν του Μορμό. Πῶς μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐγένετο δι' αἰγυπτιακῶν γραμμάτων μετάφρασις τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου βιβλίου ὑπὸ Ἰωσήφ Σμῦθ τοῦ νεωτέρου, ἀγρομι-

σθατοῦ ἐν τῇ κράτει τοῦ Βέρμοντ, ὅστις ἀπεκαλύφθη προφήτης κατὰ τὰ 1825 καὶ πῶς τέλος ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐπαφάνη αὐτῷ ἐντὸς ἡσάους φωτισθῆναι καὶ τῇ ἐνεχείρισεν τὰ χρονικὰ τοῦ Κυρίου.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκροῦνται τινες, ἐλάχιστον αἰσθανόμενοι τὸ διάφορον πρὸς τὰς ἱστορικές ἀποκαλύψεις τοῦ ἀποστόλου, κατέλειπον τὴν ἀμάξαν. Ἀλλ' ὁ Χίτζ ἐξήκολούθησε διηγούμενος, πῶς ὁ νεώτερος Σμῦθ μετὰ τοῦ πατρός, τῶν ἀδελφῶν του καὶ τινῶν μαθητῶν, ἴδρυσεν τὴν θρησκείαν τῶν Νέων Ἀγίων, ἥτις, γενομένη δευτὴ οὐ μόνον ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκανδιναυίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, καταλέγει μετὰ τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς πολλοὺς τεχνίτας καὶ ἄλλους ἐλευθέρια ἀσκούντας ἐπαγγέλματα· πῶς συνεστήθη ἀποικία μορμονικὴ εἰς Ὀχάϊον· πῶς ἀνιγέρθη ναὸς διὰ διακοσίων χιλιάδων ταλλήρων καὶ ἐκτίσθη πόλις ἐν Κοραλάνδῃ· πῶς ὁ Σμῦθ κατέστη τολμηρὸς τραπέζιτης, καὶ ἔλαβε παρ' ἀπλοῦ τινος μοιροδείκτου πάπυρον περιέχοντα διήγησιν γεγραμμένην διὰ χειρὸς τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἄλλων διασήμεων αἰγυπτίων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διήγησις ἀπέβαινε κάπως μακρὰ, αἱ τάξεις τῶν ἀκροατῶν ἠραιώθησαν ἐτι μάλλον, καὶ τὸ κοινὸν περιορίσθη εἰς εἴκοσι περίπου άτομα.

Ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος, οὐδόλως ἀνισχυθὼν περὶ τῆς λειποταξίας ἐκείνης, ἐξήκολούθησε λεπτομερῶς διηγούμενος, πῶς ὁ Τζῶν Σμῦθ ἐπώχευσε κατὰ τὰ 1837, πῶς οἱ καταστραφέντες μετοχοὶ του ἤλειψαν αὐτὸν διὰ πίσεως καὶ τὸν ἐκώλυσαν ἐπὶ πτερῶν, πῶς μετὰ τινα ἔτη τὸν ἀνεθρόνισεν ἐντιμὸν καὶ τιμώμενον ὡς πάντοτε, εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν τοῦ Μισσουρή, ἀρχηγὸν ἀκμαζούσης κοινότητος περιλαμβανούσης τρισχιλίου ὁπαδῶν, καὶ πῶς τότε, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ μίσους τῶν ἐθνικῶν, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν ἀκραὶν δυτικὴν χώραν τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου.

Ἐκεῖ μόνον ἐτι ἀπέμεινον ἀκροῦνται καὶ μετὰ αὐτῶν καὶ ὁ ἀγαθὸς Πονηρίδης ἀτενῶς ἀκροαζόμενος. Βεβαίως δὲ οὕτω, πῶς ὁ Σμῦθ μετὰ μακρὰς καταδικάζεις ἀνεφάνη ἐν Ἰλλινόα καὶ ἴδρυσεν κατὰ τὸ 1839 ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Μισσιππὴ τὴν Ἰσραὴν Νάβω, ἥς ὁ πληθυσμὸς κῆνθη εἰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας ψυχῶν· πῶς ἐγένετο δῆμαρχός της, ὑπέρτατος αὐτῆς δικαστῆς καὶ ἀρχιστράτηγος· πῶς κατὰ τὰ 1843 παρέστη ὑποψήφιος πρόεδρος τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν, καὶ πῶς τέλος, ἐμπεσὼν ἐν Καρχηδόνι εἰς ἐνέδραν, ἐβρίβη εἰς τὰς φυλακάς καὶ ἐδολοφονήθη ὑπὸ σπείρας προσωποφύρου.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Πονηρίδης ἦτο ἐντελῶς μόνος ἐν τῇ ἀμάξῃ, ὁ δὲ πρεσβύτερος, βλέπων ἀσκαρδαμικτὴ καὶ βασκαίνων αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματός, τῷ ἀφῆγγθη, ὅτι μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δολοφονίας τοῦ Σμῦθ, ὁ διάδογός του

καὶ θεόπνευστος προφήτης Βρίμ Γιούγγ, ἀναχωρήσας ἐκ Νάβω, ἐγκατέστη παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Ἀλμουρᾶς λίμνης, καὶ ὅτι, χάρις εἰς τὰς περὶ πολυγαμίαν μορμονικὰς ἀρχάς, ἡ νεαρὰ ἀποικία ἐξετάθη καταπληκτικῶς ἐπὶ τῆς θαυμασίας ἐκείνης χώρας, ἐν μέσῳ τοῦ γονίμου ἐκείνου ἐδάφους, παρὰ τὴν ἐδὸν τῶν εἰς Καλλιφρονίαν μεταναστεύοντων.

— Καὶ ἰδοὺ, προσέθηκεν ὁ Γουλλιέλμος Χίτζ, ἰδοὺ διατὴ ζήλουτιπία τοῦ Συνεδρίου ἐξηγέθη καὶ ἡμῶν, καὶ οἱ στρατιῶται τῆς συμπολιτείας κατεπάτησαν τὰ ἐδάφη μας, καὶ ὁ ἀρχηγός ἡμῶν καὶ προφήτης Βρίμ Γιούγγ ἐφυλακίσθη παρὰ πᾶν δίκαιον. Ποτὲ ὅμως δὲν θὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν βίαν. Διωχθέντες ἀπὸ τὸ Βέρμοντ, ἀπὸ τὸ Ἰλλινόα, ἀπὸ τὸν Ὀχάϊον, ἀπὸ τὸν Μισσουρήν, ἀπὸ τὴν Οὐτά, θὰ ἐπανεύρωμεν ἐλευθέρην τινὰ χώραν, ὅπου νὰ πῆξωμεν τὴν σκηνὴν μας. Καὶ σὺ, πιστέ μου, προσέθηκεν ὁ πρεσβύτερος, ὀργίλιως ἀτενίζων ἐπὶ τὸν μόνον αὐτοῦ ἀκροατὴν, δὲν θὰ πῆξῃς τὴν σκηνὴν σου ὑπὸ τὴν σκῆαν τῆς σημαίας μας;

— Ὁχι, ἀπάντησε γενναίως ὁ Πονηρίδης, καὶ ἐτρέπη εἰς φυγὴν, ἀφείς τὸν δαιμονιῶντα νὰ λαλήῃ ἐν ἐρήμῳ.

Διαρκούσης ὥρας τῆς ὁμιλίας ἐκείνης, ἡ ἀμαξοστοιχία εἶχε ταχέως προχωρήσει, καὶ περὶ τὴν δωδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἐφθάνεν εἰς τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς μεγάλης Ἀλμουρᾶς λίμνης. Βεβαίως ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ τὸ βλέμμα ἐν εὐρείᾳ περιμέτρῳ τὸ θέαμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης θαλάσσης, ἥτις καλεῖται καὶ Κερά Ὁάλασσα, καὶ εἰς ἡν ἐβάλλει ὁ ἀμερικανικὸς Ἰσραὴν. Λίμνη Θαυμασία, περιβαλλομένη ὑπὸ βράχων ἀγρίων, εὐρέας ἐχόντων τὰς βάσεις καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ λευκοῦ ἐπιπάγου ἁλατος· μεγαλοπροπέης ὑδατίνης ἔκτασις, καλύπτουσα ἄλλοτε πολὺ μείζονα χώρον, ἥς ὅμως αἱ ὄχθαι, ἀνυψουμένης βαθυπόδῳ, περιώρισαν τὴν ἐπιφάνειαν, ἀξήλασαν τὸ βάθος.

Ἡ Ἀλμουρὰ λίμνη, ἔχουσα μῆκος ἐβδομήκοντα περίπου μιλίων καὶ πλάτος τριάκοντα πέντε, κεῖται εἰς ὕψος τρισχιλίων ὀκτακοσίων ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Διάφορος ὅλος τῆς Ἀσφαλιτίτιδος λίμνης, ἥς ἡ ταπεινότης ἐμφαίνει, ἥτις κεῖται αὐτῇ χιλίους διακοσίους πόδας ὑπὸ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, εἶνε ὑπερβαλλόντως ἁλατούχος, καὶ τὰ ὕδατά της, περιέχοντα εἰς διάλυσιν στερεῶν οὐσιῶν τὸ τέταρτον τοῦ βάρους των, ἔχουσιν εἰδικὸν βῆρος 1170, λογιζομένου εἰς 1000 τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ ἀσταταγμένου ὕδατος· τούτου δ' ἕνεκα δὲν ζῶσιν ἰχθύς ἐν αὐτῇ, καὶ οἱ καταφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴν τοῦ Βέβερ καὶ ἄλλων ποταμῶν ἀποθνήσκουσιν πάραυτα. Δὲν ἀλιθεύει ὅμως, ὅτι ἡ πυκνότης τῶν ὑδάτων της εἶνε τοσαύτη, ὥστε νὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν βύθισιν τοῦ ἀνθρώπου.

Περὶ τὴν λίμνην ἡ πεδιάς ἦτο θαυμασίως καλλιεργημένη, καθότι οἱ Μορμόνοι ἐπιτηδεύονται μεγάλως τὴν γεωργίαν. Ἐξ ἡμῶν βραδύτρων θὰ ἐβλεπέ τις πανταχοῦ μάνδρας καὶ αὐλὰς διὰ τὰ κατοικίδια ζῶα, ἀγρούς ἐσπαρμένους σίτον, ἀραβόσιτον καὶ κέγγρον, λειμῶνας θαλασσῶν, φράκτας ἐξ ἀγρίων ῥοδῶν, καὶ συστάδας ἀκακίων καὶ εὐφορέλιων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκάλυπτε τὸ ἔδαφος, ὡς ἐλαφρὰ παιδάκι, λεπτὸν στρώμα χιόνος.

Τὴν δευτέραν ὥραν αἱ ὁδοιπόροι ἀπέβησαν εἰς τὴν σταθμὸν τοῦ Ὀγδεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀμαξοστοιχία ἀνεχώρει πάλιν τὴν ἔκτην ὥραν, ὁ κ. Φόγγ, ἡ κ. Λουδά, καὶ οἱ δύο των συνοδοιπόροι εἶχον καιρὸν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀγίων διὰ τῆς μικρᾶς διακλαδώσεως τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἀποκλίνει τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ὀγδεν. Δύο μόνον ὥραι ἤρουν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἐντελῆς ἀμερικανικῆς ἐκείνης πόλεως, ὁμοδομημένης κατὰ τὸ πρότυπον πασῶν τῶν πόλεων τῆς συμπολιτείας, αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς ἀθάκια Ζατρικίου, μονοτόνους καὶ καταφεις ἔχοντα τὰς εὐθείας των γραμμὰς καὶ τὰς ὀρθὰς των γωνίας. Ὁ ἴδρυτής της πόλεως τῶν Ἀγίων δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην τῆς συμμετρίας, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς ἀγγλοσάξωνας. Ἐν τῇ παραδόξῳ ἐκείνῳ χωρῇ, ἥς οἱ κάτοικοι εἰσὶν ὑποδείστεροι τῶν θεσμῶν, πάντα εἰσὶ τετραγώνια, καὶ πόλεις καὶ οἶκοι καὶ ἀνοηταί.

Τὴν τρίτην λοιπὸν ὥραν οἱ ὁδοιπόροι περιήρχοντο τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ὁμοδομημένης μετὰ τῶν ὄχθων τοῦ Ἰσραὴν καὶ τῶν πρώτων ὑψωμάτων τῶν ὄρεων Βήχσατς. Ὀλιγίστας ἐν αὐτῇ παρετήρησαν Ἐκκλησίας, ὡς μνημεῖα δὲ μόνον τὸν οἶκον τοῦ προφήτου, τὸ δικαστήριον καὶ τὸ ὀπλοστάσιον. Αἱ οἰκίαι ἦσαν ἐκ πλίνθων κωνωπιῶν, μετ' ἀνδῆρων καὶ στοῶν, περιβαλλόμεναι ὑπὸ κήπων, ἀκακίων, φοινίκων καὶ κερρατιῶν. Τείχος ἐξ ἀργίλλου καὶ λιθορίων, κατασκευασμένον τὸ 1853, περιζώνουσ τὴν πόλιν, κατὰ τὴν κυρίαν δ' αὐτῆς ὁδόν, ὅπου ἐγένετο καὶ ἡ ἀγορά, ὑψοῦντο μέγαρά τινα σημαϊοσόλιστα.

Εἰς τὸν κ. Φόγγ καὶ τοὺς συντρόφους του δὲν ἐφάνη ἡ πόλις ἰκανῶς κατακρημένη. Αἱ ὁδοὶ της ἦσαν σχεδὸν ἑρημοί, ἐκτὸς ὅμως τοῦ μέρους τοῦ Νεοῦ, ὅπου ἐφθασαν διαβάντες πολλὰς συνοικίας περιπεφραγμένας διὰ πάλων. Αἱ γυναῖκες ἦσαν φυσικῶς πολυάριθμοι, ὡς ἐκ τοῦ παραδόξου οικογενειακοῦ ὁργανισμοῦ τῶν Μορμόνων. Οὐχ ἦττον δὲν πρέπει σὺς νὰ πιστεύσῃ, ὅτι πάντες οἱ Μορμόνοι εἰσὶ πολυγάμοι. Ἦνε μὲν οἱ ἄνδρες ἐλεύθεροι ὡς πρὸς τούτο, ἀλλὰ παρατηρητέον, ὅτι αἱ κυραὶ ἰδίως τῆς Οὐτάς ἐπιζητοῦσι νὰ νυμφευθῶσι, διότι κατὰ τὴν θρησκείαν τοῦ τόπου, ὁ μορμονικὸς παράδεισος εἶνε ἀπρόσιτος εἰς ἀγάμους γυναῖκας.

Αἱ ταλαίπωροι μορμονίδες οὔτε εὐποροὶ οὔτε

εὐτυχεῖς ἐφαίνοντο. Τινὲς μὲν αὐτῶν, αἱ πλουσιώτεροι βεβαίως, ἔφερον ἑφεστρίδα ἐκ μελανῆς μεταξὺς, ἀνοικτήν περὶ τὴν ὀσφύν, ὑπὸ μετριώτατον περιώμιον, τῶν δὲ ἄλλων τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἐκ κοινοτάτου βαμβακεροῦ ὑφάσματος.

Ὁ Πονηρίδης, ὡς νέος ἔχων τὰς πεποιθήσεις του, προσέβλεπε μετὰ τινος φρίκης τὰς μορμονίδας ἐλείνας, ὧν πολλαὶ συνάμα ἀποστολὴν εἶχον τὴν εὐτυχίαν ἐνὸς μορμόνου, καὶ τὸν σύζυγον ἰδίως ἄκτειρεν ἐν τῇ εὐθυκρίσῃ του. Τῷ ἐφαίνετο προμερὸν τὸ νὰ ὀδηγῆ τις διὰ τῶν βωτικῶν περιπετειῶν στίφος ὄλον γυναικῶν, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ παραδείσου, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν πιθανότητα νὰ τὰς ἐπανεύρῃ ἐν τῇ αἰωνίᾳ ζωῇ ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐνδόξου Σμύθ, ὅστις θ' ἀπετέλει βεβαίως τὸ ἀγλαῖσμα τῶν ἡλυσιῶν ἐκείνων. Ἀναντιρρήτως οὐδεμίαν ἠσθάνετο κλίσει πρὸς τοῦτο, κ' ἐνόμιζε μάλιστα—ἴσως ὁμως ἤπατάτο—ὅτι αἱ πολίτιδες τῆς Μεγάλης Ἀίγνης ἐτάξοντο ἐπ' αὐτὸν λίαν περιέργῃ βλεμματικῶν.

Ἄλλ' εὐτυχῶς ἡ διαμονὴ του ἐν τῇ πόλει τῶν Ἁγίων δὲν ἐμελλε νὰ παραταθῇ, τὴν τετάρτην δὲ ὦραν πλὴν ὀλίγων λεπτῶν οἱ ὀδοιπόροι συνηνητήθησαν πάλιν ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰς ἀμάξας των.

Ἀντήχασε μετὰ μικρὸν ὁ συριγμὸς τῆς ἀτμομηχανῆς· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν οἱ τροχοὶ τῆς, ὀλισθαίνοντες ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς τροχιάς, ἤρχιζον μεταδίδοντας ταχύτητά τινα εἰς τὸ ζεύγμα, ἀντήχασαν φωναί: Σταθῆτε! Σταθῆτε!

Ἄλλ' ἀμαξοστασιῶν κινουμένων δὲν δύνανται νὰ σταματήσῃ ὁ τυχῶν. Ὁ κραυγάζων ἦτο προδήλιος μορμόνος τις καθυστερήσας, καὶ ἔτρεχεν ὄλας δυνάμειν. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ὁ σταθμὸς οὐτε θύρας εἶχεν οὐτε φραγμούς. Ἐπιρμῆσαι λοιπὸν ἐπὶ τὴν σιδηρᾶν ὁδόν, ἐπάδησε ἐπὶ τοῦ ἐπιβάθρου τῆς τελευταίας ἀμάξης καὶ κατέπεσε πνευστιῶν ἐπὶ τινος ἔδρας.

Ὁ Πονηρίδης, ὅστις εἶχε παρακολουθήσει μετὰ συγκινήσεως τὰς περιπετείας τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ βραδύναντος, πρὸς ὃν ἄλλως ζῶντῶν ἠσθάνθη διαφέρον, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ πολίτης ἐκεῖνος τῆς Οὐτᾶς εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν συνεπεῖα οἰκογενειακῆς σκηνῆς.

Ἀφοῦ ὁ μορμόνος συνῆλθεν, ὁ Πονηρίδης ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ εὐγενῶς, πόσας γυναῖκας εἶχεν, ὑποθέτων ἐκ τοῦ τρόπου τῆς φυγῆς του ὅτι εἶχεν εἴκοσι τοῦλάχιστον.

— Μίαν, κύριε! ἀπήντησεν ὁ μορμόνος ὑψὸν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν αὐρανόν. Μίαν μόνον, καὶ ἦτο καὶ πολλή!

[Ἰσπανοὶ συνέχουσιν.]

Ὁ πολυγραφώτατος ἀπάντων τῶν δραματικῶν συγγραφέων εἶνε ὁ Ἰσπανὸς ποιητὴς Lopez de Vega (1562), γράψας διςχιλίας κωμωδίας!

Ο ΕΝ ΡΩΜΗ, ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἡ Ῥώμη βριθεῖ ἀρχαίων ἑρειπίων. Μεταξὺ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ τὰ τῶν ναῶν, τῶν πρὸς τιμὴν ἀνδρῶν καὶ ὑποτιθεμένων θεοτήτων κτισθέντων. Τὰς ἀληθεῖς θέσεις πολλῶν ἐκ τῶν ναῶν τούτων, ὧν τὰ ἑρείπια περισσώθησαν μέχρις ἡμῶν καλύπτει ἡ ὀμίχλη τῆς ἀμφιβολίας· ἐν ἄλλοις δὲ καὶ τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἑστίας.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐπὶ τῆς Μ. ἄκρας τοῦ κοιμητηρίου Vascoio, ὑπὸ τὸ Παλατινάτον, ὑποτίθεται παρὰ τινῶν ἀρχαιολόγων κατέχουσα τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἑστίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν ἔχνος ἀρχαίων ἑρειπίων ἐναπομένει, αἱ δ' ἐπιτύμβιοι πλάκες τῶν Ἑστιάδων παρθένων (αἵτινες πρέπει νὰ ἐνεταφιάσθωσαν ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ ναοῦ) ἀνεκαλύφθησαν πλησίον τῆς ἐκκλησίας Ἁγίας Μαρίας τῆς Ἐλευθερωτρίας ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο πλησιέστερον τῇ Ἀγορᾷ.

Ἀνασκαφαὶ γίνονται ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ γειτνιαζόμενα μέρη, καὶ προσδοκᾶται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος. Ἡ γνώμη τοῦ κυρίου Ῥόζα, διευθυντοῦ τῶν ἀνασκαφῶν, εἶναι ὅτι, μέρος τοῦ ναοῦ ἔκειτο ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ἣν σήμερον κατέχει ὁ εἰρημένος ναὸς τῆς ἁγίας Μαρίας.

Ἡ Ἑστία μία τῶν μεγαλητέρων θεοτήτων τῶν ἀρχαίων κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τρόπον τῆς λατρείας, ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ κέντρον τῆς οἰκογενείας, ἐνθα τὰ μέλη αὐτῆς συνήρχοντο, συνωμίλουν καὶ συνεστιῶντο. Ὁθεν ἐθεωρεῖτο ἡ Ἑστία ὡς ἡ θεὰ τῆς οἰκιακῆς ἐνόττητος καὶ εὐτυχίας. Ἐόντι καὶ φίλοι ἐφιλοξενούντο πλησίον τῆς Ἑστίας, ἐκεῖ οἱ οἰκέται ἐξήχοντο ἀσπλον καὶ προστασίαν, καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἔπεινον ἄρκια πιστά. Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ἑστία εἶχεν ὀλίγους ναοὺς, διότι ἐκάστη οἰκία καὶ ἕκαστον Πρυτανεῖον ἐθεωρεῖτο ὡς θυσιαστήριον αὐτῆς. Ἐξ μετέχουσα δὲ πασῶν τῶν θυσιαῶν τῶν προσφερομένων τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἐλάμβανε πάντοτε τὰς πρώτας καὶ τελευταίας σπονδάς κατὰ τὴν διάρκειαν ἐκάστης ἱεροτελεστίας. Ἐν Ἑρμιόνη τῆς Ἀργολίδος εἰχεμέν αὐτὴ ἰδιαίτερον ναὸν ὁμοῖον πρὸς τὸν τῆς Ῥώμης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἴδιον ἀγαλμα ἐν τῷ ναῷ. Αἱ ἐν τῷ βωμῷ αὐτῆς ἐν Ῥώμῃ προσφερόμεναι θυσίαι συνίσταντο ἐκ κόκκων, καρπῶν, σπονδῶν ὕδατος ἑλαίου οἴνου καὶ μέσγων. Ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ὑπῆρχον ὁ βωμὸς καὶ τὸ ἱερὸν πῦρ, οὐδεὶς δὲ εἰσῆρχετο εἰς αὐτὸν πλὴν τοῦ μεγάλου Ποντίφικου. Οἱ ἀνώτεροι ἄρχοντες τοῦ κράτους ἀναδειχόμενοι τὴν ἐξουσίαν, ἔπρεπε νὰ προσφέρωσι θυσίας τῇ θεᾷ θυσιάζοντες ἀλλαγῶν καὶ οὐχὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ αὐτῆς. Αἱ Ἑστιάδες παρθενοὶ αἵτινες ἐξετέλουν τὰ χρεῖα ἱερείων, ἦσαν τέσσαρες μίαι δι' ἐκάστην τῶν ἀρχαίων φυλῶν. Καθῆκον αὐτῶν ἦτο ὅπως ἀείπατε διατηροῦν τὸ

ἱερὸν πῦρ ἀσβεστον. Ὁ ἀριθμὸς ἦτο ἰκανὸς ὅστε ἀλλοδιωδιδόχως ἀνελάμβανον τὰ καθήκοντά των. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν βασιλέων βραδύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ποντίφικου. Οἱ γονεῖς δὲν ἐτόλμων ν' ἀρνηθῶσι τὴν προσφορὰν τῶν θυγατέρων των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θεοῦ πλὴν ἐπὶ τριῶν περιπτώσεων. α') Ἐὰν ἄλλη ἀδελφὴ ὑπηρετήσεν ὡς Ἑστίας, β') ἐὰν οἱ γονεῖς δὲν εἶχον περισσώτερα τῶν 3 τέκνων, καὶ γ') ἐὰν ὁ πατὴρ κατεῖχε τὸ ἀξίωμα ἀρχιερέως.

Ἡ ἐκλεγομένη Ἑστίας παρθένος ἔπρεπε νὰ ὑπηρετήσῃ 30 ἔτη, ἐξελέγετο δὲ ἀπὸ τοῦ ἔκτου μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ διορισμοῦ των. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὑπηρεσίας των ἦσαν ἐλευθεραὶ νὰ ἐλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν. Ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὁμοῖως συνειθισμέναι εἰς αὐτὸν τὸν βίον, σπανίως συνέβαινε νὰ ὑπανδρευθῆ τις αὐτῶν, οὕτω δὲ ἐξηκολούθουν οὐσαί Ἑστιάδες δι' ὄλον τοῦ βίου των. Αἱ Ἑστιάδες ἀπῆλθον ἐν Ῥώμῃ μεγίστων τιμῶν. Ὅποταν λ.χ. ἐξήρχοντο, προσπορεύετο ἑαβδόχως, ὅταν δὲ συνήντων αὐτὰς ἄημεροὶ ἢ Ἰπτατοὶ ἐκλινον τὰς κεφαλὰς ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς θελήσεώς των ἐξήρητᾶτο ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των προσπίπτοντος καταδίκου. Ἑστίας παρθένος κατεῖχε τὴν ἰδίαν θέσιν ἣν καὶ ὁ Ἀλάμις Διάλιος, ἥτοι ἱερεὺς στεφανηφόρος τοῦ Διός· τὸ προσηγορικόν τοῦτο ὄνομα Flamen ἔλαβεν αὐτὸς τε καὶ ἄλλων τινῶν θεῶν οἱ ἱερεῖς ὡς ἐκ τοῦ flum τῆς ἐξ ἐρίου ταινίας, ἣν εἶχε περὶ τὸν πῖλόν του, ἀντὶ τοῦ στεφανηφόρος εὐρίσσεται καὶ φλαμέντας παρὰ τοῖς Ῥωμαῖζουσιν Ἑλλησιν. Ἦτο δὲ ἐν τιμῇ μεγάλη ὁ flamen Dialis, ἐλαμβάνετο μόνον ἐκ τῶν πατρικίων καὶ εἶχε πολλὰ προνόμια, ἐκάθητο ἐπὶ ἀγκυλόποδος ἐλεφαντίνου δίφρου, ἐφόρει περιπόρφυρον τῆβεννον, ἠκολουθεῖτο ὑπὸ ῥαβδόχου, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς δυσσεβέτους περιορισμοὺς ὑπέκειτο. Ἀν ἐπέβαινεν ἔππου δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ φορῇ δακτύλιον ἔχοντα τίμιον λίθον, δὲν ὠρρίζετο, δὲν ἔμενε τὴν νύκτα ἔξω τῆς πόλεως Ῥώμης. Ἀν διεξυγνύετο τὴν γυναῖκά του, καὶ ἂν αὐτὴ ἀπέθνησκεν, ὤφειλε νὰ καταθέσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἱερατείαν του.

Αἱ προσευχαὶ τῶν Ἑστιάδων εἶχον ἰδιαιτέραν δύναμιν· διαθήκας καὶ σπουδαῖα ἔγγραφα συγχάκις ἐνεπιστεύοντο αὐταῖς. Ἐὰν ἀμελεία τῆς ἱερείας, ἐσθένυτό ποτε τὸ πῦρ, ἡ ἀμελεία αὐτὴ ἐπηναρῃούτο διὰ θυσιαῶν, ἡ δὲ θυσιαὶς ἀνήπτετο οὐχὶ ἐκ κοινοῦ φωτός, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς προστριβῆς δύο ξύλων ὑπὸ τοῦ Ποντίφικου ἢ ὑπὸ φακοῦ ἐκτεθειμένου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἥλιου, ἡ δὲ ἱερεῖα ἔφερον αὐτὸ ἐντὸς λευκοσιδήρου παρφυροχρόου εἰς τὴν ναόν. Ἐὰν ἡ Ἑστία ἤθετε τοὺς ὄρκους τῆς, μόνον ὁ θάνατος τὴν ἐξίλεινεν· ἐφέρετο ζῶσα εἰς ὑπόγειον ὄδον

πλησίον τῆς «Κολλίνης Πύλης» ἐδένετο ἰσχυρῶς διὰ δερματίνων λωρίων, καὶ κεκαλυμμένη οὕτως ὥστε οὐδὲ ἡ φωνὴ αὐτῆς ἠκούετο. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐφέρετο ὡς ἐν κηδεῖα συνοδευομένη ὑπὸ φίλων καὶ συγγενῶν, ἐν τῷ μέσῳ μυστηριώδους σιωπῆς τῶν παρεστώτων. Κατὰ τὴν ἀφίξιν τῆς ἐν τῷ ὀρισμένῳ τόπῳ τῆς ταφῆς, ἐλύετο τῶν δεσμῶν. Ὁ μέγας Ποντίφιξ ἀπήγγελλε μυστηριώδη προσευχὴν, εἶτα ὠδήγουν αὐτὴν εἰς τὴν κλίμακα τὴν ἀγούσαν εἰς τὸν τάφον, ὁ δὲμῖος κατεβίβαζεν αὐτὴν καὶ ἀνύψωνε τὴν κλίμακα. Διαρκούσης τῆς πράξεως ταύτης, ὁ Ποντίφιξ καὶ οἱ ἄλλοι ἱερεῖς ἔσφραγον τὰ πρόσωπά των πρὸς τὸν τύμβον· ἡ Ἑστίας εὐρίσκειν ἐκεῖ κλινηρίον, λύχνον, ὀλίγον ἄρτον, οἶνον, καὶ ἔλαιον. Ὁ τύμβος ἐκαλεῖτο καὶ ἐκαλύπτετο διὰ χύματος ἰσοπαδοῦμενος μὲ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπιφανείας. Αὐτηρὸν τῶντι εἰς τοιαῦτα πεπολιτισμένα ἔθνη νὰ ἦτον εἰσηγμένη τοιαύτη εἰδωλολατρεία, ἐνθ' αὐτὴ θεοὺς εἶχον, οὐτε ἔχνη ἱστορίας αὐτῶν ὑπάρξει.

SCHMIDT SCHEIDT MANN.

Ὁ κ. Henri de Parville ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων» ἀξιοσπούδατον διατριβὴν «Περὶ γάμου», ἥς μετέφρασαν μεταδίδομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Σ. τ. Α.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ

Ἄς μοι συγχωρήσωσιν οἱ θιασῶται τῆς ἀγαμίας, ἀλλὰ καθῆκόν μου νομίζω νὰ μὴ ἀπορῦψω πλέον ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνον ἡμέραν, ὅτι ἡ ἀπογραφικὴ κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ γάμου! Ἐκ τῶν ἀκριβεστάτων καὶ ἐπιμελεστάτων παρατηρήσεων ἱατροῦ τινος (Dr Bertillon) προέκυψαν πλείστου λόγου ἄξια ἐξαχόμενα καὶ περιεργότατα, ἅτινα δυσκόλως θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποπτεύσῃ. Ἐφέλιμον δὲ νομίζοντες νὰ ὑποβάλωμεν τὰς πληροφορίες ταύτας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἐχόντων συμφέρον, τουτέστι τῶν ἀγάμων νέων, τῶν νεαρῶν χηρῶν, τῶν γηραιῶν χηρῶν κλπ., περιττὸν κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι πᾶς τις μαθὼν τὰς πληροφορίες ταύτας θὰ αἰσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τὰς ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν πλησίον του, μὴ δυνάμενος ἀποχωρῶντως νὰ σεβασθῇ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, προκειμένου λόγον περὶ τοιοῦτου πλείστου λόγου ἀξίου ζητήματος.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος γάλλος ἱατρός ἐπενόησε νὰ παραβάλῃ τὰ κατὰ τὸν γάμον οὐχὶ ἀπλῶς κατὰ ὁμάδας ὡς ἐγίνετο μέχρι τούδε, ἀλλὰ καὶ καθ' ὁμάδας καὶ κατὰ τὰς ὁμολόγους ἡλικίας. Ἄλλως τὰ ἐξαχόμενα, ὡς εὐκόλως δύναται πᾶς τις νὰ ἐνοήσῃ, οὐδὲν λέγουσι· διότι εἶνε φανερόν ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἡ ἡλικία εἶνε τὸ πᾶν. Λογικῶς σκεπτόμενός τις δὲν δύναται νὰ πεοιλάτῃ εἰς τὸν ὑπολογισμόν τῆς συγκρίσεως τοῦς ἀγάμους καὶ τοὺς χηρούς τοὺς οὐδὲν δι-

καίωμα γάμου πλέον έχοντας. Τούναντιον δὲ εἶνέ τις ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν παραβάλλῃ τοὺς χήρους, τοὺς ἀγάμους, τοὺς διεζευγμένους κατὰ τὰς αὐτὰς περιόδους τοῦ βίου. Τῆς ἀρχῆς ταύτης δεχθεῖσιν πρὸς ταξινόμησιν, τὰ πράγματα λαλοῦσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ μετὰ πειστικωτάτης εὐφραδείας.

Ὁ κ. Βερτιγιὼν ἔλαβε πρῶτον ὡς παράδειγμα τὰς Κάτω Χώρας, διότι ἐκεῖ δύναται τις εὐκολώτερον ἢ ἀλλοῦ νὰ ἐξετάσῃ τὰς τρεῖς πολιτικὰς ἐπιγάμους καταστάσεις, τὴν τῶν ἀγάμων ὄπλον ὅτι, τὴν τῶν χηρέων καὶ τὴν τῶν διεζευγμένων. Ἴδού καὶ οἱ ἀριθμοί.

Ἀπὸ 22-24 ἐτῶν οἱ νέοι νυμφεύονται κατ' ἔτος 46 τοῖς 1000. Οἱ χηρέοντες κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην εὐθὺς νυμφεύονται τάχιστα ἐκ δευτέρου 213 τοῖς 1000, τοιούτοις πεντακλίσιαι. Κατὰ δὲ τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ὁ γάμος εἶνε ἐπιζητήτος τοιούτοις μεταξὺ τῶν 25 καὶ 35 ἐτῶν, οἱ εἰς δεύτερον γάμον ἐρχόμενοι νέοι εἶνε 110 τοῖς 1000. Καὶ οἱ χήροι; οὐχὶ 110 τοῖς 1000, ἀλλὰ 327 καὶ 356 τοῖς 1000 κατ' ἔτος.

Κατὰ τὰς ἐπομένους ἡλικίας ἡ ποσὸς τῶν γάμων ὄρμη παρεκκλίνει μὲν, ἀλλὰ πάντοτε ἀνευ τινὸς ἐξαιρέσεως οἱ χηρέοντες ῥέπουσι πρὸς τὸν γάμον μετὰ τετραπλασίας ὄρμης ἢ οἱ ὁμηλικεῖς αὐτῶν ἀγαμοί.

Περὶ δὲ τῶν διεζευγμένων ὅθ' ἠδυνάμεθα βεβαίως νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ γάμος τοῖς ἐγγεῖνε μάθημα, διότι κατὰ τὸ ἀρχαῖον λόγιον δις ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σαφοῦ. Καὶ ἡμῶς συμβαίνει ὅπως τούναντιον, διότι ἀπὸ τῶν 30 ἐτῶν μέχρι τῶν 35 ἢ πρὸς τὸν γάμον ἥτις εἶνε κατὰ τὸ ἡμῶν ὑπερτέρα τῆς τῶν νέων, ἦτοι 186 κατὰ 112, καὶ ἐξακολουθεῖ αὐξανόμενη τάχιστα μέχρι τῶν 45 ἐτῶν, ὅτε αὕτη εἶνε ἐξαπλασία τῆς τῶν ἀγάμων καὶ ὑπερτέρα καὶ αὐτῆς τῆς τῶν ἐν χηρείᾳ! Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαττουται ἀλλ' οὐδὲ ὅπως ἡμῶς παύουσα οὕσα ὑπερτέρα τῆς τῶν ἐτέρων δύο.

Εἶνε ἀρκοῦντως φανερόν τὸ πρᾶγμα; Μάλιστα, ἀλλ' ὅμως ὅθ' εὐρεθῇ τις βεβαίως νὰ εἴπῃ ὅτι πρόκειται περὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Μεταβάθμεν λοιπὸν εἰς Ἑλβετίαν. Ἀλλ' οἱ ἐν χηρείᾳ Ἑλβετοὶ ῥέπουσιν εἰς τὸν γάμον πολὺ μᾶλλον τῶν Ὀλλανδῶν, νυμφεύόμενοι τετράκις πλέον τῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἀγάμων νέων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 45 ἔτους καὶ πέρα οἱ γάμοι τῶν διεζευγμένων ὑπερβαίνουσι πολὺ καὶ τοῦς τῶν ἐν χηρείᾳ. Προδηλότατα λοιπὸν οἱ κακολογοῦντες τὸν γάμον ἔχουσιν ἄδικον, τὸν κατασκευοφαντοῦσιν. . . . Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ἐβλῶμεν ἤδη καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀλλ' βυολογητέον ὅτι ἡ διαφορὰ εἶνε μὲν μικροτέρα, ἀλλ' οὐχ ἥττον ὑπάρχει. Ἐν ταῖς Κάτω Χώραις, φέρ' εἰπεῖν, αἱ ἀπὸ 18 ἐτῶν μέχρι 20 ὑπανδρευόμεναι νεάνιδες εἶνε 22 ταῖς 1000, αἱ

δὲ χήραι τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 44. Ἀπὸ δὲ 25 μέχρι 40, ἥτις εἶνε ἡ μᾶλλον ῥέπουσα εἰς τὸν γάμον ἡλικία ἔχομεν 115 παρθένους καὶ 157 χήρας. Αἱ δὲ διεζευγμέναι νυμφεύονται 30 λιγώτερον τῶν παρθένων ἕως τῆς ἡλικίας 30 μέχρι 35 ἐτῶν. Ἐπειτα δὲ λησμονοῦσαι βεβαίως τὸ παρελθόν, αἴφνης ἀναφαίνονται ὑπερβαίνουσαι καὶ τὰς χήρας κατὰ τὴν εἰς τὸν γάμον ῥοπήν καὶ αὐτὰς τὰς παρθένους δύο φορές καὶ ἡμισίαν.

Δικαίως δὲ παρατηρεῖ ὁ ἰατρός Βερτιγιὼν ὅτι ἐπὶ μικρῶν μόνον ἀριθμῶν δύναται νὰ συμπεράνῃ ἥτοι ἐπὶ 40 μέχρι 50 γάμων καθ' ἡλικίαν, οὐ ἔνεκα καὶ τὸ ἐξαγόμενον καθίσταται πῶς ὀλιγώτερον κανονικόν. Ἀλλ' ἐπικυροῦται ἕως ὑπὸ τῶν ἐξαγομένων τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ γινομένων παρατηρήσεων.

Καὶ ἡ γυνὴ δὲ ὡς ὁ ἀνὴρ ταίνει πάντοτε εἰς τὸ νὰ συνάψῃ νέαν συζυγίαν· ἀλλ' ἡ τάσις αὕτη ἐκδηλοῦται ἀσθενέστερον παρὰ τὰς χήρας ἢ παρὰ τοῖς χήροις τῆς αὐτῆς ἡλικίας καὶ περὶ τοῦτου αἱ ἀπογραφικαὶ σημειώσεις λέγουσιν ἡμῖν πικρὰν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἡμεῖς ὅμως ἐξ εὐλαβείας, ἐννοεῖται, δὲν κοινολογοῦμεν τῆς ἀδικρίτους ταύτας λεπτομερείας. Αἱ διεζευγμέναι μετὰ πολλῆς περισεφείας καὶ ἀφ' οὐ προδῶσιν εἰς τὴν ἡλικίαν, τότε μόνον ἀποφασίζουσι περὶ νέου γάμου· φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔχει μείζον θεῶσος καὶ ἀποφασίζει, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ διατάζει ἔτι.¹

Ἀλλὰ πρέπει ἡμῶς νὰ σημειώσωμεν δύο ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τὴν τάσιν τῶν γυναικῶν εἰς νέον γάμον. Ἐν Βερολίῳ μὲν αἱ χήραι ὑπερβαῖναι τὸ τριακοστὸν ἔτος δὲν ὑπαδρεύονται ὀλιγώτερον τῶν παρθένων, ἐν δὲ Ἑλλάδι κατὰ τι ὀλιγώτερον. Ἄν πρόκειται δ' ἐν ταῦθα περὶ τῶν νεαρῶν χηρῶν, αἵτινες οὐδαμῶς ὑποφέρουσι τὴν χηρείαν.

Αἱ αὐταὶ δὲ ἀναλογίαι τῶν ἐν χηρείᾳ ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀγάμων προκύπτουσιν ἐν πάσαις ταῖς χώρας τῆς Εὐρώπης, δὲν ἔχουσι δὲ τὸ μονοπώλιον τοῦτο μόναι ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Ἑλβετία. Ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Παρισίαις, ἐν Βερολίῳ, ἐν Βελγίῳ ἴδια, αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν

1. Παραθέσωμεν ἀριθμοὺς τινὰς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦτου. Ἐπὶ 1000 ζευγῶν τελοῦνται ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἔτος 40 νέοι γάμοι καὶ διαλύονται 33 μέχρι 34. Ἐπὶ 1000 διαλυομένων γάμων 992,4 μὲν διαλύονται ὑπὸ τοῦ θανάτου, 76 δὲ ὑπὸ διαζεύξεως. Ἐν δὲ Γερμανίᾳ καὶ Σαξωνίᾳ γίνονται διαζεύξεις δικαστικαὶ πεντακλίσιαι τῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ 1000 αἰτηθέντων διαζεύξεως ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1868 προήλθον παρὰ μὲν τοῦ ἀνδρὸς 105,5 παρὰ δὲ τῆς γυναίκης 894,5. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαζευθέντων πανταχοῦ προβαίνει ὀσμήναι ἀξιοσημείωτος. Ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1845 ἐπὶ 10000 ζευγῶν ὑπῆρχον μόνον 1,54 αἰτήσεις, μετὰ 20 δὲ ἔτη ὑπῆρχον πλέον ἢ διπλασιαστικῶς τοιούτοις 3,40. Ἡ αὕτη πρόοδος ὑπάρχει καὶ ἐν Βαυαρίᾳ, Βελγίῳ καὶ Ὀλλανδίᾳ.

ἐν χηρείᾳ καὶ τῶν ἀγάμων εἶν' ἐτι μᾶλλον εὐδιακριτοί. Πᾶς δὲ ὁ συνάψας γάμον, ταίνει προδηλότατα εἰς τὸ νὰ συνάψῃ νέον «Παράξενον πρᾶγμα» θάνατον ἴσως οἱ θιασῶται τοῦ ἀγάμου βίου, ἔστω! ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς οὕτως ἔχει.

Ὡς βλέπομεν λοιπὸν ὁ ἰατρός Βερτιγιὼν ἐποίησεν ἀληθῆ ἀνακάλυψιν. Ἡ ἀπογραφικὴ ἀλλως πῶς γινομένης χρήσεως αὐτῆς, οὐδὲ ὅπως εἶχε ποτε ἀγάγει τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὴν εἰς τοσοῦτον γενικὰ ἐξαγόμενα. Ὅταν δὲν συνάπτῃ τις τὰς τρεῖς κοινωνικὰς καταστάσεις τοιούτοις τοὺς ἐγγάμους, τοὺς ἀγάμους, καὶ τοὺς ἐν χηρείᾳ, τότε αἱ διαφοραὶ δὲν εἶνε πλέον αἱ αὐταὶ ἢ πρὸς τὸν γάμον τὰς τῶν χηρῶν, τῶν χηρῶν κλπ. δὲν ἀναφαίνεται μετὰ τῆς αὐτῆς καθαρότητος. Εἶνε δὲ αὕτη παρὰ μὲν τοῖς ἀγάμοις 56.07, παρὰ δὲ τοῖς χήροις 136.000, παρὰ δὲ ταῖς χήραις 39 ἐν ᾧ παρὰ ταῖς νεάνιδας εἶνε 64.000. Ἀλλὰ τὰ ἐξαγόμενα ταῦτα εἶνε ἀπατηλά, διότι τὸ πλεῖστον τῶν ὑπολογιζομένων χηρῶν ὑπερβῆσαν ἤδη τὸ 45 ἔτος τῆς ἡλικίας. Νάτην αἱ γηραιαὶ αὐταὶ χήραι συνάπτουσι γάμους πλείστους τῶν νεολογίων παρθένων, διότι δὲν δύναται προφανῶς νὰ φθάσῃ τὴν πρὸς τὸν γάμον τάσιν τῶν νεανίδων τῶν ἔχουσῶν ἡλικίαν 20 καὶ 25 ἐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ τοιαῦτα νῆρα χήραι, εἶνε πολλαί, μόνῃ ἢ ἐπιπροσῆ αὐτῶν ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ, ἐὰν θελήσωμεν νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς χήρας ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε χωρὶς καὶ νὰ ποιήσωμεν διακρίσιν τῆς διαφόρου αὐτῶν ἡλικίας. Αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἄλλων κοινωνικῶν καταστάσεων. Ὅθεν ἡ καθ' ἡλικίαν κατατάξις ἢ ὑπὸ τοῦ κ. Βερτιγιὼν συνιστωμένη εἶνε τι οὐσιώδες καὶ διὰ τοῦ μέσου τοῦτου καὶ μόνου διευκρινεῖται ὁ περὶ τῆς εἰς γάμον τάσεως νόμος.

Καὶ ὁ νόμος οὗτος εἶνε σαφέστατος. Ἐπαναλάβωμεν δὲ αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγάμους: «Ὁ ἀπαξ λαθῶν πείραν τοῦ γάμου, ἐὰν δυνήθῃ θὰ λάβῃ τοιαύτην καὶ ἐκ δευτέρου.»

Τούτου δοθέντος προδῶμεν ἐτι δαναζόμενοι παρὰ τῆς ἀπογραφικῆς ἐπιχειρήματα ἀποδεικνύοντα ἀναντιρρήτως ὅτι οἱ ἀγάμοι ἔχουσιν ἀδικον. . . μένοντες ἀγαμοί. Ἀλλὰ πρὸ τούτου εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ γάμον ἐν γένει. Ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Βελγίῳ οἱ ἄνδρες νυμφεύονται τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἡλικίας 25 μέχρι 35 ἐτῶν, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ ὀλίγω ταχύτερον ἀπὸ 20-30. Οἱ ἐν Παρισίαις γάμοι ἔχουσιν τι τὸ ἰδιάζον, ὅτι δῆλα δὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων εἶνε λίαν περιορισμένος ἴσα ἴσα κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ γάμοι γίνονται συχνότεροι ἐν Γαλλίᾳ, τοιούτοις ἀπὸ τῆς ἡλικίας 20 μέχρι 25 ἐτῶν. Αὐξάνει δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων βεβαίως σὺν τῇ ἡλικίᾳ καὶ μόνον πέρα τοῦ 40 παρὰ ταῖς

ἀνδράσι καὶ τοῦ 25 παρὰ ταῖς γυναῖξι ἢ πρὸς τὸν γάμον τὰς φθάνουσαι εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς σημεῖον γίνεται ἴση καὶ ὑπερβαίνει τὴν τῆς Γαλλίας ἀπάσης.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ διαφορὰ τῆς ἡλικίας τῶν συζύγων ἐπιστηθιτὴ λίαν κατὰ τὴν νεότητα προβαίνει ἐλαττωμένη καὶ τέλος ἐξαφανίζεται. Καταφανεται δὲ παρὰ τοῖς ὁπωσοῦν προβεβηκόσι τὴν ἡλικίαν ἢ τὰς αὐτῆς τὴν νὰ ζητῶσι νὰ ἀναπληρῶσι τρόπον τινὰ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἔτη λαμβάνοντες συζύγον ὀλιγώτερον ἐτῶν ἢ τῶν νεώτερον τὴν ἡλικίαν. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ἡ ὑπερτριακοντούτις γυνὴ θὰ λάβῃ ἄνδρα νεώτερόν τῆς, ὁ δ' ἐξηνοντούτης θὰ λάβῃ γυναῖκα τεσσαρακοντούτιδα. Τοῦ ἀνδρὸς ὄντος 23 μέχρι 25 ἐτῶν, ἡ γυνὴ θὰ εἶνε κατὰ 7 ἔτη νεώτερά. Κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην περίοδον ἡ διαφορὰ εἶνε 2 μόνον ἐτῶν, καὶ κατόπιν ἐπέρχεται σχεδὸν ἰσότης ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῶν νέων τῶν λαμβανόντων γυναῖκας 30 μέχρι 35 ἐτῶν. Ἐκείθεν δὲ μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἡ τῆς γυναικὸς ἡλικία ὑπερβῆει τῆς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ 2 ἔτη μέχρι 4, ἔπειτα δὲ κατὰ 7 μέχρι 8.

Αἱ γυναῖκες αἱ λαμβάνουσαι ἄνδρας τεσσαρακοντούτους ἢ πεντηκοντούτους, μόλις εἶνε 31 ἐτῶν τοιούτοις κατὰ 12 ἔτη νεώτεροι τοῦ ἀνδρὸς. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀνὴρ ὑπερβῇ τὰ 60, αἱ γυναῖκες εἶνε κατὰ 20 ἔτη νεώτεροι αὐτοῦ. Ἐν κεφαλῶν δὲ ὅσο ὁ ἀνὴρ εἶνε μᾶλλον προβεβηκώς τῆς ἡλικίας, τοσοῦτω ἡ γυνὴ εἶνε ἀναλόγως νεώτερα. Τοῦτο δὲ εἶνε καταφανέστερον ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Περὶ δὲ τῆς γονιμότητος ὁ Σάδλερ ἐποίησε παρατηρήσεις τινὰς πλείστου λόγου ἄξιας ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ζευγῶν. Κατ' αὐτὸν ὁ μέσος ὅρος τῆς γονιμότητος 4.1 τέκνων καθ' ἑκάστου γάμου εἶνε 5.11 ἐὰν ὁ ἀνὴρ ὑπερβῇ τὰ 26 ἔτη, ἔπειτα δὲ ἐλλᾶττουται εἰς 4.43 ἐὰν ὁ ἀνὴρ εἶνε 26 μέχρι 36 ἐτῶν καὶ τέλος 2.84 μετὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τῆς γυναικὸς, ἦτοι 5.13 μὲν ἐὰν ἡ γυνὴ ἔρχεται εἰς γάμον πρὸ τῶν 26 ἐτῶν, 5 δὲ ἀπὸ 26 μέχρι 36 καὶ 2.89 μετὰ τὸ 36. Ἡ δὲ νεωτέρα τῶν 16 ἐτῶν παράγει κατὰ γάμον μόνον 4.4 τέκνα καὶ ἡ θνησιμότης τῶν τέκνων αὐτῆς εἶνε 28.06. Ἀπὸ 16 δὲ ἐτῶν μέχρι 20 ὑπολογίζονται 463 τέκνα καὶ 20 θάνατοι, ἀπὸ 20 δὲ μέχρι 24, τέκνα 5.21 καὶ 18.8 θάνατοι.

Ἐν Γαλλίᾳ ἑκάστος γάμος ἴδια λαμβάνομενος παρέχει 3 μόνον γεννήσεις καὶ κατὰ τὸ 20 ἔτι ἔτος ἡ ἀναλογία ἐλαττοῦται εἰς 1.92. Τὰς λεπτομερείας δὲ ταύτας ἐνθυμούμενοι δυνάμεθα εὐκόλως νὰ δεῖξωμεν ὅτι ὁ γάμος εἶνε ἀσφάλεια κατὰ τοῦ θανάτου, κατὰ τῶν ἀσθενειῶν, κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, κατὰ τῆς αὐτοκτονίας κλπ. Τὰ δὲ πρᾶγματα εἶνε τοσοῦτον ψηλαφήτα, ὥστε δικαίως δύναται τις νὰ θαυ-

μᾶλλον ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπι ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι ἀγαμοί.

Ὁ κ. Βερτιγιάν λέγει: «Ὁ ἀγαμος εἰκοσιπενταετής ὡς ὑπόκειται εἰς τὸν θάνατον ὅσον ὁ 45 ἐτῶν ἐγγάμος· ὁ ἐν χηρείᾳ 25 μέχρι 30 ἐτῶν ἔχει τὴν αὐτὴν ὀνησιμότητα τοῦ 55 μέχρι 60 ἐτῶν ἐγγάμου», ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον: «ἢ μὲν ἀγαμία γηράσκει τὸν ἄνθρωπον κατὰ 20 ἔτη, ἢ δὲ χηρεία ἐπι μᾶλλον.»

Ἰδού δὲ ἀριθμοὶ τινες ἀναφερόμενοι εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐπὶ 1000 ἀνδρῶν ἡλικίας 40 μέχρι 45 ἐτῶν μετροῦνται θάνατοι οὐχὶ πλείονες τῶν 10 ἐγγάμων, ἀλλὰ τοῦλάχιστον 16 ἀγάμων καὶ 19 ἐν χηρείᾳ διατελούντων. Ἐν Παρισίοις ὑπολογίζονται 15.7 θάνατοι ἐγγάμων, 27 ἀγάμων καὶ 32 ἐν χηρείᾳ. Τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 30 μέχρι 45 ἐτῶν ἡ ὀνησιμότης ὑπολογίζεται ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἐξῆς: ἐγγάμοι μὲν 100, ἀγαμοὶ δὲ 169, ἐν χηρείᾳ δὲ 281. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡλικίας 35 ἐτῶν μέχρι 40 ἀποθνήσκουσιν ἀγαμοὶ μὲν 173, ἐν χηρείᾳ δὲ 283. Ἀπὸ 40 δὲ μέχρι 45, ἀγαμοὶ μὲν 174, ἐν χηρείᾳ δὲ 198, ἀπὸ 45 δὲ μέχρι 50, ἀγαμοὶ 170 καὶ ἐν χηρείᾳ 194. Ἀλλὰ καὶ ὁ προῶρος γινόμενος γάμος καθίσταται αἰτίας κινδύνου. Τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων ἡλικίαν κατωτέρην τῶν 20 ἐτῶν ἡ ὀνησιμότης εἶνε παρὰ μὲν τοῖς ἀγάμοις 14 παρὰ δὲ τοῖς ἐγγάμοις 100. Τὰ ἐξαγομένα δὲ ταῦτα ἐπιβεβαιώνονται ἐκ τῶν ἀπογραφικῶν ἐρευνῶν τῶν γενομένων ἐν Βελγίῳ καὶ Ὀλλανδίᾳ.

Αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν γυναῖκα. Κατὰ τὴν ἡλικίαν 40 μέχρι 45 ἐτῶν, 100 θάνατοι γυναικῶν ἐγγάμων ἰσδυναμοῦσι πρὸς 131 νεανίδων. Ἐν τοῦτοις ἡμῖς ὁ γάμος ὁ γινόμενος πρὸ τοῦ 25 ἔτους ἀποβαίνει αἰτία ὀνησιμότητος· ὅσον ἐν Γαλλίᾳ ἐν ᾧ ἡ ὀνησιμότης τῶν νεανίδων ἡλικίας 20 μέχρι 25 ἐτῶν εἶνε 102, ἡ τῶν ἐγγάμων γυναικῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 119· ἐν δὲ τῷ Βελγίῳ εἶνε 157 ἐν δὲ τῇ Ὀλλανδίᾳ 173. Ἡ δὲ ὀνησιμότης αὕτη διαρκεῖ ἐν ταῖς Κάτω Χώραις μέχρι τοῦ 40 ἔτους.

Τῶν νεανίδων τῶν ἐγούσων ἡλικίαν 15 μέχρι 20 ἐτῶν ἡ ὀνησιμότης εἶνε 100, τῶν δὲ ἐγγάμων γυναικῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 158 ἐν τε τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῷ Βελγίῳ, ἐν δὲ τῇ Ὀλλανδίᾳ 208.

Ἡ χηρεία εἶνε ἐπιβλαβεστέρη εἰς τὸν ἄνδρα ἢ εἰς τὴν γυναῖκα, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βελγίῳ γενομένων παρατηρήσεων. Ἡ χηρεία διπλασιάζει ἢ καὶ τριπλασιάζει τὴν πιθανότητα τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ κίνδυνος οὗτος διαρκεῖ ἐν Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 40 ἔτους. Ἐἶνε δὲ ἡ πιθανότης αὕτη μείζων ὅσο νεώτερος εἶνε ὁ ἐν χηρείᾳ. Ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου εἶνε τριπλῶς καὶ τετραπλῶς εἰς τοὺς χηρεύσαντας πρὸ τοῦ 25 ἔτους.

Ἡ δύναμις τοῦ γάμου εἶνε ἐπαισθητὴ καὶ ὑπὸ νομικὴν ἐποψὴν καὶ ὑπὸ ὑγεινήν. Τῆς εἰς τὸ ἐγκλήμα τάσεως τῶν ἀγάμων ὑπολογιζομένης εἰς 100, ἡ τῶν ἐγγάμων εἶνε μόνον 49.25 προκειμένου λόγου περὶ προσβολῆς κατ' ἀνθρώπων, καὶ 45.51 περὶ προσβολῆς κατ' ἰδιοκτησίας. Μάλιστα δὲ παρὰ ταῖς γυναῖξιν καταφαίνεται ἡ εὐεργετικὴ αὕτη τοῦ γάμου δύναμις, ὡς γίνεταί ὁ ἄλλος ἐκ τούτου, ὅτι εἰς 100 ἐγγάμους κατ' ἔτος κατηγορούμενους ἀνδρας ἀναλογουῖσιν 170 ἀγαμοί, ἐν ᾧ εἰς 100 ἐγγάμους γυναῖκας ἀναλογουῖσι 240 ἀγαμοί. Ὁ λόγος δὲ οὗτος ὁ δ κ. Βερτιγιάν ὀνομάζει βαθμὸν τῆς διὰ τοῦ γάμου προφιλᾶξιος ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος εἶνε εἰς μὲν τοὺς ἀνδρας 1.7, εἰς δὲ τὰς γυναῖκας 2.45. Ἡ δὲ χηρεία ἐλλαττοῖ ἀπὸ 100 εἰς 67 τὴν κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας προσβολήν, ἀλλ' ὅμως ἀξάνει ἐπαισθητῶς τὸ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήμα ἰδίᾳ παρὰ ταῖς γυναῖξιν. Κατὰ τὰς ἀπογραφικὰς λοιπὸν ἐρεῦνας αἱ χῆραι εἶνε τὰ μάλιστα ἐπιφοβοί, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ ἡ αἰτία πρέπει νὰ ποδοθῇ εἰς τὴν ἀπομόνωσιν αὐτῶν, τὴν πτωχείαν, τὰς σχέσεις, τὰ κακὰ παραδείγματα κτλ. κτλ.

Ἀναντήρητος δὲ εἶνε ἡ σιτηριώδης δύναμις τῆς ἰδιότητος τοῦ νὰ εἶνε τις πατήρ ἢ μήτηρ. Καὶ κατὰ τῆς φρενοβλαβείας μεγίστην δύναμιν ἔχει ὁ γάμος, διότι κατ' ἰδίαν νὰ ἐξελίξη τὸ ἥμισυ τοῦ κινδύνου. Κατὰ τὸν Παρξάπιν ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τοῦ κινδύνου τῆς φρενοβλαβείας ἐμφανίζεται μεταξὺ τοῦ 30 καὶ 40 ἔτους τῆς ἡλικίας. Λοιπὸν ἐπὶ 10000 κατοίκων εὐρίσκονται 3.68 φρενοβλαβεῖς μεταξὺ τῶν ἀγάμων καὶ 2.02 μεταξὺ τῶν ἐγγάμων εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν, 3.1 δὲ μεταξὺ τῶν ἐν χηρείᾳ.

Αἱ κυριώταται αἰτίαι τῆς αὐτοκτονίας· τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν εἶνε ἡ ἀγαμία καὶ ἡ χηρεία. Ἐκ τῶν δικαστικῶν ἀπογραφῶν γίνεταί ὁ ἄλλος ὅτι ἐξ ἑνὸς ἐκατομυρίου ἀγάμων γίνονται κατ' ἔτος 273 αὐτοκτονίαι, ἐν χηρείᾳ δὲ διατελούντων 628, ἐγγάμων δὲ μόνον 240· διότι ἡ πικροσύνη τῶν τέκνων ὑποδιπλασιάζει τὴν τάσιν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν παρὰ τε τοῖς ἐγγάμοις καὶ τοῖς ἐν χηρείᾳ, εἴτε ἀνδρες εἶνε εἴτε γυναῖκες. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ γυναῖκες ὑπέκεινται εἰς τὸ ἐγκλήμα τοῦτο ὀλιγωτέρην τῶν ἀνδρῶν.

Τέλος ἡ τοῦ ἐγγάμου βίου σωτηριώδης δύναμις ἀνευρίσκειται ἐνεργῶσα κατὰ τῆς ἀσθενείας τῆς τὰ μάλιστα διαδεδομένης, κατὰ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἡ φθίσις κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν προσβάλλει δις πλείοτερον τοὺς ἐν χηρείᾳ ἢ πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μάλιστα δὲ οἱ ἀπὸ 25 μέχρι 40 ἐτῶν ἀγαμοὶ δεινῶς καταδιώκονται ὑπὸ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως.

Ἐν κεφαλαίῳ ἐκ τῶν προειρημένων ἐξάγεται ὅτι πᾶν ὅ τι δεινὸν δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ἐν

σκήπται κατὰ τῶν ἀγάμων καὶ κατὰ τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε δικαιοῦται πᾶς τις νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ὑπάρχουσιν ἐπι ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι ἀγαμοὶ καὶ ἐν χηρείᾳ, ἢ μόνον πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἀνωτέρω καταδειχθέντων κινδύνων. Ὅπως δὲ ἴσως ἡ ἀγαμία πρέπει ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις νὰ θεωρεῖται ἀπλῶς ὡς τυχαῖόν τι καὶ ἐκτακτὸν φαινόμενον, ὡς παράβασις ἀσυγχώρητος τοῦ κανόνος.

Ὁ γάμος λοιπὸν συντείνει εἰς τὴν μακροβιότητα τῶν ἀνθρώπων, ὡς εἶδομεν. Ἀλλὰ πῶς ἐξηγεῖται τοῦτο;

Τὸ πρῶτον εἶνε λίαν πολὺπλοκὸν καὶ ἴσως θὰ ἐνομιζέτο ἄφρον ὁ ἐπιχειρήσων νὰ το δεῖξῃ. Ὁ κ. Βερτιγιάν ζητῶν μέσον ἐξηγήσεως, κατέφυγεν εἰς τὴν ἐν τῷ γάμῳ ἐπιλογίην, ἀλλὰ μετὰ τινα σκέψιν ἀπέριψε τὸ μέσον τοῦτο· διότι ναι μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει τις ὅτι οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι φαίνονται ὡς εὐνοηθέντες ὑπὸ τῆς τύχης, τῆς υγιείας καὶ τῆς ἰσχύος, καὶ τούτου ἕνεκα βεβαίως ἀντέχουσιν εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀσθενείας μᾶλλον τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς οὗτος εἶνε ἀπατηλός· διότι οἱ ἰσχυρότεροι καὶ οἱ υγιέστεροι κατατάσσονται ἐν τῷ στρατῷ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀσθενέστεροι καὶ οἱ φιλόσοφον μένοντες ἐν τῷ χωρίῳ συνάπτουσι γάμους. Ἀλλ' οὔτε οἱ πλουσιώτεροι νυμφεύονται ταχύτερον τῶν ἀπορωτέρων. Ἰλλήν δὲ τούτου μήπως οἱ ἐν χηρείᾳ ὄντινες ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ ἄμειστον προῖόν τῆς ἐπιλογῆς ταύτης, ἐὰν τοιαύτη τις ὑπῆρχε, μήπως, λέγομεν, οἱ ἐν χηρείᾳ δὲν ὑπόκεινται καὶ κατὰ μέγιστον βαθμὸν εἰς τὸν θάνατον, διὰ τῆς τάσεως αὐτῶν εἰς τὴν φρενοβλαβείαν, τὴν αὐτοκτονίαν κλπ. κλπ.;

Οὐχί. Προδηλότατα ἐὰν ὁ γάμος εἶνε πρῶτος τοσοῦτον ἐξαιρέτιον ἀγαθὸν ὀφειλομένον νὰ ἀναζητήσωμεν αὐτὰ ἐν τῇ τάξει καὶ τῇ σωφροσύνῃ ἢ ἐπιβάλλει ὁ οἰκογενειακὸς βίος καὶ ἐν τῷ ἐξ αὐτοῦ γεννωμένῳ φυσικῷ ἐλέγχῳ μάλιστα δὲ πάντων ἐν ταῖς παντοδαύταις ἠθικαῖς σχέσεσι καὶ ὑποχρεώσεσιν αἰτινες ἐπιθῶσι τοσοῦτον βαθμῶς ἐπὶ τε τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναίκος. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη ἵνα ζῇ μόνος καὶ ἐρημος. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ τὰ ὠθεῖ εἰς τὸν ἀπὸ κοινοῦ βίον, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ καὶ αἱ ἀνάγκαι. Ἐὰν δὲ συμβῶν τι ἀπρόοπτον τὸν στέρησιν τῆς συντροφίας του, ἐὰν ἀναγκασθῇ νὰ μεταβάλλῃ μέσον καὶ ἐξείς, πάσχει καὶ τήκεται ὑπὸ λύπης. Ἡ μήπως ἡ ἐξίς δὲν εἶνε δευτέρα φύσις; Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν χηρείᾳ εἴτε ἀνδρες εἴτε γυναῖκες εἶνε ἀνθρώποι ἐγκαταλειμμένοι καὶ ἀποσπληνημένοι, οὐδὲν ἄλλο ζητούντες ἢ τὴν ἐπαύσησιν αὐτῶν. εἰς τὴν κοινὴν ὁδόν. Ἐν πάσῃ δὲ περιστάσει τὸ ἠθικὸν ἐπιθῶν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἡ ὀνησιμότης ἐπιτείνεται.

Πάντα δὲ ταῦτα συνέχονται· διότι οἱ ἐγγάμοι εἶνε ἀπὸ ἀλλογενῶν κινδύνων καὶ ὑπερέχουσι κατὰ τε τὴν ἰσχύον καὶ τὴν υγιείαν. δὲν ζῶσι πλέον χάριν ἑαυτῶν καὶ μόνων, ἀλλὰ χάριν τῶν οἰκείων καὶ χάριν τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐργασία αὐτῶν εἶνε ἰσοῦς, ἡ ὑπαρξίς των συνδεμένη πρὸς τὴν ὑπαρξίς τῆς οἰκογενείας, ἔχει τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ προσέχει τις εἰς αὐτὴν καὶ ἀληθῶς δι' ὅσον δὴ ποτε τινα λόγον εἶνε διαρκῆς. Ὁ ἐν χηρείᾳ ἐνομιεῖται τὸν τακτικὸν αὐτοῦ βίον καὶ τὸν ἐπιποθεῖ· καὶ ἐὰν μὲν ἀδυνατῇ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὸν, περιπλανᾶται βυθίζοντων καὶ ἡ ὀνησιμότης αὐτοῦ ἀξάνει. Ἐὰν δὲ τούναντιον ἐξαρτᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ, σπεύδων συνάπτει δεύτερον γάμον ὅστις τῷ ἀποδίδει τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Οὕτω πᾶς ἐξηγοῦνται ἐν γένει καὶ αἱ ὀλιθεραὶ συνέπειαι τοῦ τε ἀγάμου βίου καὶ τοῦ ἐν χηρείᾳ καὶ ἡ σπουδὴ τῶν τελευταίων τούτων πρὸς συναφὴν νέας σελήνης, ἧς τὰ ἀγαθὰ ἠδυνήθησαν ἤδη νὰ ἐκτιμήσωσι. Καὶ ὁ μὲν ἐν χηρείᾳ γινώσκει καὶ ὀφείλει ἐκ τῆς ἀποκτιθείσης πείρας, ὁ δὲ ἀγαμος ἀγνοῶν ἐπιμένει εἰς τὴν ἀγνοίαν του κινούμενος ὑπὸ δυσπιστίας, ὑπὸ ἀδρανεῖας ἢ οἴου! ὑπὸ φιλαυτίας. Τοιαύτη εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ κυριώτατη αἰτία τῶν ὑπὸ τῆς ἀπογραφικῆς ἀποκαλυπτομένων καὶ βεβαιουμένων γεγονότων.

Ὅπως δὲ ἴσως αἱ αἰτίαι τῶν ποικίλων τούτων φαινομένων ἔχουσι φιλοσοφικὴν μόνον σημασίαν· τὰ πράγματα τούναντιον ἔχουσι ἀναντητήτως ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν· ἔθεν δὲν δύναμεθα ἀποχρώντως νὰ τα καταστήσωμεν φανερά. Προκειμένου λόγου περὶ γάμου μετὰ ἀγαθῶν ἐπὶ τὰ χεῖλη τοῦ ἀκούοντος· ἀλλ' ὁ ἐμβριθῶς ὅμως σκεπτόμενος ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι ὑπὸ τὸ εἰδύλλιον κρύπτεται πρόβλημα. ἐκ τῶν μεγίστων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ὁ γάμος μνησθῆναι λίαν τὸν βίον καὶ τὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Αὐξάνει τὰ πλοῦτη τοῦ ἔθνους, ἀνυψοῖ τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα καὶ περιστέλλει τὴν πρὸς τὸ κακοεργεῖν τάσιν.

Τὸ συμπέρασμα προκύπτει ἀφ' ἑαυτοῦ. Τῶν ἔθνων τὰ μᾶλλον εὐτυχοῦντα εἶνε τὰ ἔχοντα πλείονας ἐγγάμους καὶ ὀλιγωτέρους ἀγάμους καὶ χηρεύοντας.

Ἐπιμύθιον: Χῆροι, χῆραι, ἀγαμοὶ μεριμνᾶτε περὶ τῆς πατρίδος, μεριμνᾶτε περὶ βιῶν αὐτῶν καὶ . . . νυμφεύσατε!

Γνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζογγου.]

163.

Ἀπειροὶ τρόποι τοῦ ζῆν, κατὰ τὰ φαινόμενα γελοῖοι, ἔχουσι κεκρυμμένους λόγους ὑπάρχειας, σοφωτάτους καὶ βασιμωτάτους.

164.

Ευκολώτερον δύναται τις να φανῆ ἀξιὸς τῶν ἀξιωματίων, ἢ δὲν ἔχει, ἢ τῶν ἀξιωματίων, ἢ ἔχει.

165.

Τὰ προτερήματα ἡμῶν ἐπισύρουν τῶν χρηστών ἀνθρώπων τὴν ὑπόληψιν, ὃ δὲ ἀγαθὸς ἡμῶν δαίμων τὴν τοῦ κοινῶς.

166.

Ὁ κόσμος συχνότερον ἀμείθει τὰς σκιὰς τῆς ἀρετῆς, σπανιώτερον δὲ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν.

167.

Ἐπὲρ τὴν ἐλευθεριότητα ἀντίκειται πρὸς τὴν οἰκονομίαν ἢ φιλαργυρίαν.

168.

Ἀπατηλὴ μὲν εἶναι ἡ ἐλπίς, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἀγει τὸν ἀνθρώπον πρὸς τοῦ βίου τὸ τέρας δι' ἀβρᾶς ἰδοῦ.

169.

Πολλάκις ὁ ἀνθρώπος ἐκπληροῖ τὸ καθήκον αὐτοῦ ἐκ νοηρότητος καὶ δειλίας, ἅπας ὅμως ὁ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως ταύτης ἔπαινος ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἄγγλος διατρίβων ἐν ἐξοχῇ παρήγγειλεν ἡμέραν τινα εἰς τὸν ἡνίοχόν του νὰ πορευθῆ εἰς τὸ πλησίον χωρίον νάγορᾶσθ γάλα. Πικρατηρήσαντος δὲ τοῦ ἡνίοχου ὅτι τοῦτο εἶνε ἔργον τῶν ὑπηρετῶν

— Καὶ ποῖον εἶνε, παρακαλῶ, τὸ ἰδικόν σου ἔργον;

— Νὰ ζεῦξω τοὺς ἵππους νὰ τοὺς περιποιῶμαι καὶ νὰ ὀδηγῶ τὴν ἀμάξαν.

— Τότε λοιπόν, ζεῦξε τοὺς ἵππους, παράλαβε ἐν τῇ ἀμάξῃ ἕνα τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὀδήγησέ τον νάγορᾶσθ τὸ γάλα.

Δικηγόρος ἐλάλει περὶ Σκαμάνδρου καὶ Τρωϊκοῦ πολέμου κατὰ τινα ὑπόθεσιν, ἐν ᾗ περὶ οὐδενὸς ἄλλου πρόκειται ἢ περὶ τινος μεσοτοίχου μεταξὺ δύο ἀγρῶν. Ὁ συνήγορος τοῦ ἀντιδίκου ἀπεστόμωσε τὴν ἀρχαιομάθειαν τοῦ συναδέλφου του λέγων: Τὸ δικαστήριόν σας ὅμοιος, κύριε δικαστά, ὡς παρατηρήσῃ ὅτι ὁ παλάτης μου δὲν ὀνομάζεται Σκαμάνδρος, ἀλλὰ Λορένσος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Οἱ αὐλικοὶ καὶ οἱ ὑπηρεταί, οἱ θέλοντες νὰ διατηρήσωσι τὴν εὐνοίαν τοῦ αὐθέντου, ἀντὶ νὰ καταχρῶνται τῆς παρεχόμενης εἰς αὐτοὺς εὐνοίας, πρέπει νὰ ἴεν τόσῳ μᾶλλον ἐπιφυλακτικοὶ ὅσῳ ὁ δεσπότης των καθίσταται οἰκειότερος.

Βρακκίρια τὸν εὐρετὴν τῆς τυπογραφίας, ὡς ἐτάλαντα τοὺς ἡλιθίως μεταχειριζομένους τὸ θεῖον εὐρημα τοῦτο, χωρὶς νὰ τρέψωσι τὸν

δι' αὐτοῦ ἀπαθανάτισμὸν τῆς μωρίας των. (Κοραῖς.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Πόσον τιμῶνται αἱ γυναῖκες.— Ἐφημερίς τις ἀγγλικὴ λέγει ὅτι ἡ σωματεμπορία ἐξακολουθεῖ ὑπάρχουσα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς μεταξὺ τοῦ κέντρου τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἀπεβιβάζθησαν εἰς Χοδεϊδάχ πλέον ἢ τρισχιλίου δοῦλαι προερχόμεναι ἐξ Ἀφρικῆς.

Καὶ αἱ μὲν νεάνιδες τιμῶνται 100 μέχρι 150 πιάστρων (τὸ πιάστρον δύναται ἢ εἰς 6 φράγκα), αἱ δὲ νεαρὴ Ἀθουσινίδες, 200 μέχρι 300, οἱ παῖδες 50 μέχρι 100 καὶ οἱ ἄνδρες ἐλιγώτερον.

Ἦστε, ἐπιλέγει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίς, οἱ Ἀνατολιταὶ μεγαστάνες δὲν εἶνε ἡναγκασμένοι νὰ δαπανῶσι πολλὰ πρὸς πλουτισμὸν τῶν χρηματιστῶν χαρμηλῶν των.

Ἡ Ἀγγλικὴ τις ἐφημερίς (Galignani's Messenger) ἐδημοσίωσεν τὰς ἐπομένους λεπτομερείας περὶ τῆς βιβλικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἑταιρίας. Ἀπὸ δαπανῶν ἀδρότητα εἰς δωρεὰν διανομὴν ὀρησκουτικῶν βιβλίων. Πένησι δὲ κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις Παγκόσμιον Ἐ.Θεσίῳ διένειμεν 400,000 ἀντιτύπων τῆς Κεινῆς Διαθήκης καὶ τῆς Παλαιᾶς ἐν διαφόροις γλώσσαις. Κατὰ δὲ τὸν βωσικὸν καὶ τουρκικὸν πόλεμον, οὗ αἱ συνέπειαι δὲν ἔληξαν ἔτι, διένειμήθησαν εἰς τοὺς πόλους 300,000 ἀντίτυπα. Πράγματι δὲ τις ἀπέπληεν εἰς Ἀφγανιστᾶν κομίζων φροτῖον ὅλον τοιοῦτων βιβλίων, ἵνα τα διανείη καὶ εἰς τὰ δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα.

Ἡ Βελτῶν 36,896,000 Γάλλων 18,968,000 (ἢτοι 53 τ. 100) ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν. Εἰς Ἀνακαστῆν

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ μέμνησις τῶν ἀγαθῶν τῶν προῦτον ἐτελειοποιήθη, ὥστε τὴν σήμερον εἶνε δύσκολον κατεῖς τὸν μάλιστα ἡσυχασμένον ὀφθαλμὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν γνήσιον ἀδάμαντα ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς.

Ἴδού δὲ τὸς τρόπος ἀπλοῦστατος δι' οὗ ὁ ἀγοραστής— ὅστις συνήθως δὲν εἶνε καὶ ἔμπειρος γνώστης, δύναται νὰ διακρίνῃ τὴν λάμψιν τοῦ ἀδάμαντος ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λάμψεων τοῦ ἀπλοῦ κρυστάλλου. Ἐμβαπτίζουεν τὴν λίθον εἰς ὕδωρ διαυγὲς καὶ ἐν μὲν αὕτῃ ἀπολέσῃ τι τῆς λάμψεως τῆς καὶ δὲν ἀκτινοβολῆ προδήλως εἶνε ψευδής. Ἐὰν δὲ τοῦναντίον φυλάτῃ ἀμετάβλητα ἐν τῷ ὕδατι τὰ λαμπρὰ φῶτα, ὁ ἀδάμας οὗτος ἔχει . . . καλὸν νερὸν ὡς λέγομεν, καὶ δύνασθε ἀφῆδως νὰ λύσῃτε τὸ βελάντιόν σας πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ.

ΑΠΟΤΙΜΗ— ΤΡΑΠΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ, ΘΛΟΣ ΜΙΑ ΠΙΣΑΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΙ, 19